

ИВАН ОВЧАРОВ

ЗА 2 ЮНИ И ЗА СМИСЪЛА ОТ НАСЛЕДЕНИТЕ СОЦИОКУЛТУРНИ НАРАТИВИ

Отминалият наскоро Ден на Ботев и на загиналите за свободата на България, освен с традиционните си ритуали и с виенето на сирените в 12 часа, се изразява и в контекста на едно постоянно напомняне да се търси смисълът от това, което се е случвало в националната ни история. Смисъл, трайно преплетен с една „неудобна“ в последните десетилетия тема – за революционните нагласи в съзнанието от национален, социален и индивидуално-психологически тип.

Всъщност, революционен ли е по своята устроеност, като психология и конкретна прагматична нагласа, нашият народ? Съдейки по крайните резултати, след критичните точки на множеството революционни припламвания в историята ни от XIX и XX век, първоначалният отговор клони повече към категоричното: Не е! Но и никой друг народ не е. Неписаните личностни и родови закони за оцеляването са винаги най-силният мотиватор в поведението на която и да е човешка общност. Нещо повече – самата общност „чисти“ и се освобождава от ония свои „съставки“, които са заплаха с призивите и действията си за коренен поврат и за излизане от ситуацията, към която се е приспособила. Общо взето, реакциите на която и да е общност са по логиката на първосигналното „така било е и ще бъде“ (Вапцаров). „Само бурята да отминее“, „да си отгледаме децата“ и т.н. Но и цялата световна история се гради от последствията на тази кървава борба между инакомислещи и традиционалисти. Обяснима е реакцията на общността (макар да не ни се иска): „Тия нехранимайковци ще ни развалят рахата!“ Животът на общността е в сферата на възможното, което се случва, а другомислещите винаги предлагат вероятното, което в момента не може да се пипне, а само се мечтае. Но когато мечтите добият някакво реално изражение, постепенно общността свиква с новата ситуация. Самият процес не е човеколюбив, а напротив. Княз Борис I налага с кръв християнството, а неговият син Симеон го утвърждава като неотменим народопсихологически образ в същността на българското. И общността свиква. За да се трансформира от съвкупност

на етноси и племена в народ. И славянската писменост е основополагащ фактор, разбира се. Но водачът на селската въстание Ивайло се жени за овдовялата царица, а народът не разпознава никаква промяна в ситуацията „тук и сега“, с която да свикне и го изоставя. По време на Априлското въстание (1876 г.) са палени от въстаниците много от къщите на несъгласни и колебаещи се, и общността отново не разпознава никаква промяна. Думите остават само думи, колкото и героични и светловодещи да са. Ботевите четници също искат да запалят първото село по пътя си, защото ги е посрещнало, меко казано, негостоприемно... Може би тук се крие разковничето на привидния парадокс, че всички предатели по времето на Априлското въстание са били българи. Общността почита своите герои, но ги обича мъртви, по-точно – като персонажи на примера, но не и като реално съществуващи хора в себе си, а по-скоро от сферата на така нареченото безсмъртие. Любопитна е към идеите на другостта, но само докато не започнат да променят на практика установеното и познато статукво в живота.

Може би дълбоко в подсъзнанието си общността таи и един страх от предстоящото. В какво ще се превърнат тия, които сега се опитват да я променят, утре? В какво ще се трансформира, да кажем, Георги Бенковски, ако доживее Освобождението, със своята крайна и неумолима отдаденост на идеалите. Може би ще бъде нещо като нови Робеспьер, Марат и Дантон, събрани в едно, превърнали примамливия блясък на революционния идеал в ежедневна светкавица на гилотината?

Ако се позовем на философското разбиране за „базата“ и „надстройката“ в общественото развитие, не остават ли революционните идеи за промяна в социално-политическата и индивидуално психологическата конфигурация само „надстройката“, чрез която всеки един народ търси своето вписване в световния диалог на идеите, но нищо повече. И то, често пъти като опит за „проектиране“ на своето присъствие в актуалните духовни и идеологически императиви през различните епохи? Не е ли,

в края на краищата, „букетът“ от идеи за революционни промени предмет единствено на литературата и изкуството? На предположението: „Какво би станало, ако...“?

Но все пак, днес светът е променен благодарение и на опитите да се внедрят тези идеи в обществената практика. Затова, от дешна гледна точка, като се започне от национално-освободителните борби, премине се през идеализма на пропагандата за социални промени и се достигне до крушението на опитите да бъдат превърнати в житейска практика, именно от днешна гледна точка, не би ли трябвало тези идеи да се разглеждат като израз на красивите мечти на човечеството за „свобода, братство, равенство“? Мечти, които не трябва да се превръщат в действителност, а само да коригират от време на време прагматичните наративи в световното развитие? Мечти, с които и нашето социокултурно развитие е трайно обвързано, като се започне още от присъствието на Хр. Ботев, чиито творчество и житейски подвиг отдавна са и канонизирани като един от наративите в културната ни памет. Но този наратив съвсем не е програма за конкретно поведение, а само духовно проникновение, което може да бъде осъзнавано единствено като илюстрация в контекста на Вазовата категоричност: „И ний сме дали нещо на светът...“ Без да се забравя и едно друго проникновение на вече съвременен български поет: „Революциите са красиви само в стихотворенията на поетите,// но ни винете поетите за това“.

(Следва)

Радко Мурзов - „Вечност“

АНТОЛОГИЯ „МАНУСКРИПТ – КИЛ“

ЕМИЛ СИМЕОНОВ

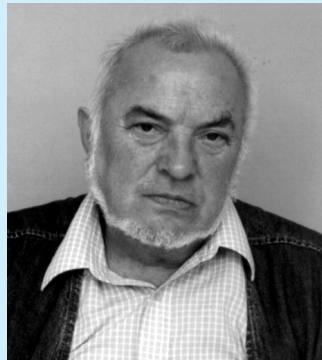
ЕДИН И НЕЩО

Денят ръждее в циферблата
между стрелките му заклещен.
Каишка е нощта позната.
И значи е един и нещо.

Не искам и да се отскубна
от смут, от препирни, от грешки.
Нощта като деня е трудна.
И значи е един и нещо.

Кога да хукна да погалья
и с ласка там да съм посрещнат.
Отдавна всичко е заспало.
И значи е един и нещо.

Остава ми да се залъгвам,
че си живея по човешки.
И че нощта не трае дълго.
И значи съм един. И нещо.

Един и нещо

Денят ръждее в циферблата
между стрелките му заклещен.
Каишка е нощта позната.
И значи е един и нещо.
Не искам и да се отскубна
от смут, от препирни, от грешки.
Нощта като деня е трудна.
И значи е един и нещо.
Кога да хукна да погалья
и с ласка там да съм посрещнат.
Отдавна всичко е заспало.
И значи е един и нещо.
Остава ми да се залъгвам,
че си живея по човешки.
И че нощта не трае дълго.
И значи съм един. И нещо.

Емил Симеонов

АНОНСИ

КНИГОПИС

На стр. 3

ГОСТУВА НИ
СДРУЖЕНИЕТО
НА ПИСАТЕЛИТЕ-
ДОБРИЧ

На стр. 7 и 8

КУЛТУРЕН
КАЛЕЙДОСКОП

На стр. 2 и 11

РАЗКАЗ
ОТ АНГЕЛ
Г. АНГЕЛОВ

На стр. 5

РЕЦЕНЗИИ

На стр. 4

ИЗДАТЕЛСТВО
„СЛАВЕНА“
НА 20 ГОДИНИ

На стр. 10

КУЛТУРЕН КАЛЕЙДОСКОП

ВРЪЧИХА НАГРАДИ “ВАРНА”

И тази година традицията се спазва. В навечерието на 24 май – празника на славянската писменост и култура, в зала “Пленарна” на общината тържествено бяха връчени награди “Варна” в областта на културата и образованието.

За гордост на творците от Сдружението на писателите - Варна наградата за литература бе присъдена посмъртно на председателя на Сдружението, писателя Атанас Липчев. Миналата година Липчев също беше номиниран, но кой знае какви съображения попречиха приживе да се порадва на заслужено обществено признание. Както и тази година да се разминат с Грант при, отличие каквото писател като Атанас Липчев заслужава.

В културната сфера бяха отличени още: Борислав Кузманов /художествени постижения/, хорово-оркестрова формация “Проект музика”, Нелко Коларов /музика/, Наталия Люцканова /архитектура/. 13 награди “Варна” отидоха в средното образование, 7 за наука и висше образование. Бяха отличени и представители на новата смяна – ученици за постижения в различни области. Кметът Кирил Йорданов връчи и четири почетни знака с лента – на художника Георги Лечев, фолклориста Атанас Илиев, преподавателката в I ЕГ Ксения Станева и кап. Янчо Станев.

След тържеството семейството и група приятели на Атанас Липчев посетиха вечния му дом в старите варненски гробища. Спругата му постави върху все още прясната надгробна могила връчено отолчие, за да може, макар и от отвъдното, Наско да почувства, че не е забравен. Кое то все пак е утеха. Поне за живите.

*

ВЛАДИМИР СТОЯНОВ, поетът, литературният критик, преводачът, авторът и изпълнителят на песни, бе отличен с Националната награда „Георги Братанов“ за стихосбирката си „Притча за дървото“ ЧЕСТИТО!

*

През месец юни в залата на сдружението във Варна на ул. “Крали Марко” 11 е уредена изложба-живопис, на художничката Валя Иванова. Изложбата може да бъде посещавана в работни дни от 10:00 до 12:00 и от 15:00 до 17:00 часа.

IN MEMORIAM

От този свят си отиде режисьорът Райко Райков. Той остави дълбоки следи в културната памет не само на своя роден град Варна. Неговият уникален куклен театър “Щурче” беше явление, аплодирано и зад граница. Заедно със своя брат – близък Дики той изгради самодейния театрален организъм “Щурче” за чудо и приказ. Не случайно на двамата творци не им отказваха сътрудничество автори като Валери Петров и Константин Павлов. Творческият тандем на братята ни дари с невероятно красиви и мъдри спектакли. Грижете им за утвърждаването на театър “Щурче” преливаха и в грижи за тяхните питомци – „щурчета”. В много млади и малки варненчета те посяха любов към изкуството, към приятелството и чистите човешки отношения. Райко Райков – Ачо, остави дъря и спомен за истинско и безкористно творческо поведение. Поклон пред паметта му!

БОРИС ХРИСТОВ ОТКАЗА ОРДЕН “КИРИЛ И МЕТОДИЙ”

В писмо до Министерския съвет големият български поет обяснява решението си.

“От медиите научавам, че на заседание от 26 май Министерският съвет е приел решение да бъде награден с орден “Кирил и Методий” I степен за заслуги в областта на културата.

Като оценявам Вашето признание, уведомявам Ви, че отказвам високото отличие, защото противоречи на моето решение от времето далече преди промените в България – да не приемам държавни отличия, независимо от това коя политическа сила управлява страната”

Борис Христов е автор на стихосбирките “Вечерен тромпет”/1977 г./, “Честен кръст”/1982 г./, “Думи и графити” и “Думи върху други думи”.

Негови стихове са превеждани на много езици.

Издава повестите “Смъртни петна”, “Сляпото куче” и “Долината на обувките”.

Автор е на сценариите на филмите “Смъртта на заека”, “Сънувам музика”, “Лабиринти”, “Корабът”, “Бащата на яйцето”.

Носител е на Голямата литературна награда на СУ.

*

ТОВА Е МОЕТО МИНАЛО

За поставяне на началото на ценен архив от лични свидетелства за времето на комунизма, Институтът за изследване на близкото минало преди две години обяви втория си конкурс за написване на лични истории, представящи преживявания на човека, на неговото семейство или на хора от близкото му обкръжение, както и представяне на дневници или мемоари, чието написване датира преди 1989 г. Подбраните от двата конкурса спомени видяха бял свят тази година. Изданието в два тома, чиято премиера се състоя на 19 май т.г. в София, е истинско откровение за тези, които искат по-добре да разберат времето на комунистическия режим. Едновременно те представяват нещо много повече от исторически извори за професионални историци. Защото представляват едно възмущащо и често разтърсващо четиво, въвеждащо ни в интимния свят на реално съществували и съществуващи хора-споделя в предговора към изданието проф. Ивайло Знеполски.

Висока оценка автори и съставители получиха и от литературите Георги Тенев и Йордан Ефтимов, представили книгите на премиерата. В сборника е включен и текстът на писателката Веселина Цанкова, получил една от петте награди определени за второто издание на конкурса.

*

УЧАСТИЕ НА ВАРНЕНСКИТЕ ТВОРЦИ ОТ СДРУЖЕНИЕТО НА ПИСАТЕЛИ В КУЛТУРНИЯ ЖИВОТ НА ГР. ВАРНА

ПРЕЗ М. МАЙ в с. Константиново, Тополи, Яребична и др. гостуваха творци от варненското Сдружение на писателите.

Лиричният петък, посветен на най-светлия български празник – 24 май, Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост, се проведе на 21 май, в навечерието на празника на Светите братя Кирил и Методий с литературно четене в за-

лата на сдружението във Варна.

На 31 май (понеделник), пак там, Ангел Дюлгеров и актрисата Мария Гинкова представиха книгите на Дима Димитрова „Душевно харакири” (2009) и „Тя, жената” (2010).

*

МАЙСКИ Салон на Изкуствата – Варна, 5-30 май 2010 г. С покровителството на кмета на Варна г-н Кирил Йорданов и с благословията на Негово Високопреосвещенство Варненския и Великопреславски Митрополит д-р Кирил от 5 до 30 май 2010 г. Община Варна и Радио Варна организираха поредния салон на изкуствата. Програмата включваше творчески вечери на известни български писатели, концерти класическа и съвременна музика, изложби, представления на издателства, утвърдили се през последните десетилетия в културния живот на страната...

В контекста на литературните празници особено активно участие взеха представителите на Сдружението на българските писатели – Варна. На 13 май беше организирана вечер в памет на починалия през февруари председател на сдружението Атанас Липчев. Специални гости на тържеството бяха спругата на писателя Даниела Липчева и актьорът Борис Луканов. Ангел Г. Ангелов, редактор на последната книга на Атанас Липчев “Другият бряг на реката”, представи романа, акцентирайки върху жаждите на писателя по свободата, незаспиващите сенки на миналото, ужаса на безпътния човек... “Атанас Липчев не се спотайва по тългите, където беше претърпал от благодарно смирението – се каза в словото за него, живя колкото му отреди Бог и написа това, което ни бе нужно да знаем. За да го превъртаме наново и наново и да откриваме потайните му послания.”

На 18 май водещият майския салон на изкуствата Владимир Стоянов представи интересния проект “Възхвала на българското слово”, давайки диалогично думата на творци от три различни поколения – поетите Иван Ставрев и Иван Овчаров от сдружението на писателите във Варна и литературния изследовател, есеист и поет от Пловдив доц. Владимир Янев. Приятелят на Сдружението доц. Сава Василев от ВТУ “Св. св. Кирил и Методий” представи двете последни книги на доц. Вл. Янев “Петербург. Стихотворения и поеми” (2009) и “На границата с безграничното” (2010).

През 2010 г. Иван Кьосев издаде сборника с разкази “Маймунски работи”, продължение на наградената през 2003 г. от СБП книга “Беглец”. В представянето на “Маймунски работи” беше подчертано, че разказите в новата творба на Ив. Кьосев съвсем не са намусено мрънкане от ретро-настятличен тип, а визията на един остър социален диагностик; нещо повече – тази книга е своеобразна социална антиутопия, директно моделираща драматизма на днешната социална действителност. За творчеството на писателя и предстоящото авторско издание на Ив. Кьосев с преводни творби от френски говори и Наско Якимов, управител на варненското издателство “Славена”.

Пред многобройните си почитатели на майския салон на изкуствата Валери Станков представи новата си стихосбирка „Слалом между мъльнии”. В експозето преди поетът да прочете новите си стихове се отбеляза, че “философски медиативен, Валери Станков създава мостове между видимото и трансцендентното, прави неочаквани скокове между “света, който всички наричат отвъден” и “късия праг”, пред който

смирено ще каже: “- Ела, отвори ми!”. Пред своята публика известният варненски поет сподели, че следващата му книга ще излезе към края на годината в изд. “Захари Стоянов”.

На 28 май бе творческата вечер на Симеон Илиев. Направил литературния си дебют със стихосбирката “Свиждане” (1974), понастоящем поетът има издадени десет книги. Многократно награждаван, Симеон Илиев днес е едно от емблематичните имена във варненската поезия. Творецът и до днес изповядва веруюто, че служенето на правдата и принципността е единственото средство да останеш в една култура, че даже словото е начин на съществуване,

по-истински от изкушенията на конюнктурните облаги и временните „слави”. Лаконичен, импресивно обогрен, по-често тъжно риторичен, но и по-категоричен, той винаги защитава своя идея, лична кауза или настроение.

В заключителното си слово при закриването на майския салон на изкуствата 2010 г. Владимир Стоянов благодари на членовете на сдружението на писателите в гр. Варна за благодарните им усилия в популяризирането на духовната култура, както и отбелязва високия професионализъм при списването на в. КИЛ – понастоящем едно от знаковите издания за изкуство и литература в България.

ПЪРВИЯТ „ПЪТУВАЩ ТЕАТЪР НА ПОЕЗИЯТА” НАПРАВИ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ ВЪВ ВАРНА И ВЪЛЧИ ДОЛ

Всички притеснения на организаторите на тази първа по рода си проява се стопиха, когато в съботния предиобед на 5 юни започна дългоочакваният спектакъл с участието на поети от сдружението на писателите във Варна и Добрич. Дъжд не заваля, а зрителският интерес надмина всички очаквания. За сцена в центъра на Варна участниците в спектакъла на „Пътуващия театър на поезията” ползваха терасата в градинката зад часовника при входа на книжарница „Театъра” с любезното домакинство на управителя на книжарницата Мария Бозурова.

В кратко слово при откриването на поетичното представление Ванилин Гавраилов, вр.и.д. председател на Сдружението на писателите във Варна, припомни на присъстващите имената на онези писатели и поети от варненското сдружение, които вече не са сред живите, като изказа сърдечна благодарност на кмета на Варна Кирил Йорданов за добронамереното му отношение към сдружението и за финансовата подкрепа на общината при възстановяване издаването на в. “КИЛ”, както и на медиите – за отразяването на всяка организирана от сдружението проява.

Особено важна бе водещата роля, поверена на актьора Пламен Георгиев, който се справи със задачата си перфектно и за пореден път доказа, че неслучайно е сред най-

предпочитаните артисти в морската ни столица при подобни поводи. Той се съобразяваше с предпочитанията на авторите, които представяше, а те или прочитаха свои поетични творби, или предоставяха това на актьора.

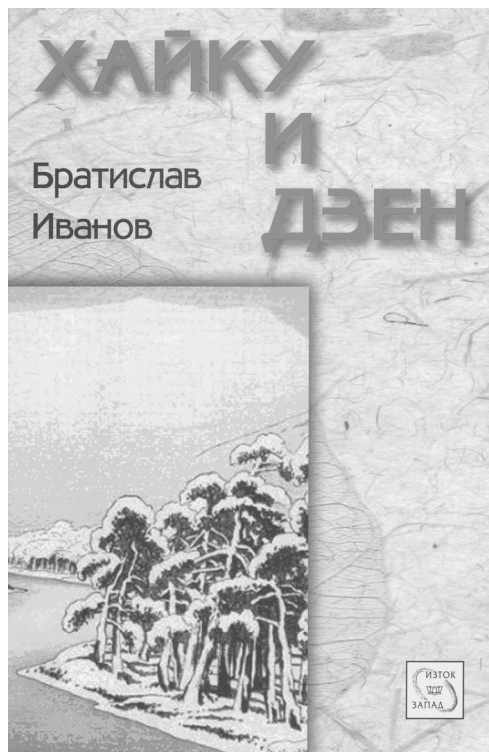
Прозвучаха стихове на поетите от Добрич Деян Димитров, Георги Колев, Валентина Добринчева, Уляна Андреевко и Сашо Серафимов – председател на Сдружението на писателите в добруджанския ни град. Варненското сдружение представи Валери Станков, Иван Ставрев, Елена Георгиева, Иван Овчаров, Екатерина Митева, Дима Димитрова, Станка Бонева, Светла Павлова - Фейт, Владимир Русев – Мичмана, Турхан Расиев, Иван Кьосев, Петър Стойков, Кирил Георгиев, Симеон Илиев и Ванилин Гавраилов.

В късия следобед в гр.Вълчи дол бе представен втори спектакъл на „Пътуващия театър на поезията”. Вълчидолци посрещнаха особено топло поетите от Варна и Добрич – с хляб и сол, с пълна зрителна зала в читалището, с много цветя и аплодисменти. Авторы от двете сдружения дариха с автограф свои книги на библиотеката в града, а Таня Ангелова – секретар на община Вълчи дол, връчи на председателите на сдруженията на писателите във Варна и Добрич благодарствени адреси от кмета на общината Веселин Василев. *КИЛ*

КНИГОПИС

Братислав Иванов.
„Хайку и дзен”.
Изд. „Изток – Запад”. С, 2010 г.

Братислав Иванов е носител на най-стария японски орден – **Ордена на изгряващото слънце** за изследването и преподаването на японския език в България. Завършил е японски език и литература в Московския държавен университет. Той е първият преподавател по класически японски език в СУ „Св. Климент Охридски”.

В книгата са представени класическото и модерното хайку, а също и техни същностни характеристики. Важно място заема темата за отношението между хайку и дзен. Четиво с висока познавателна стойност, което ще зарадва любителите на кратките форми.

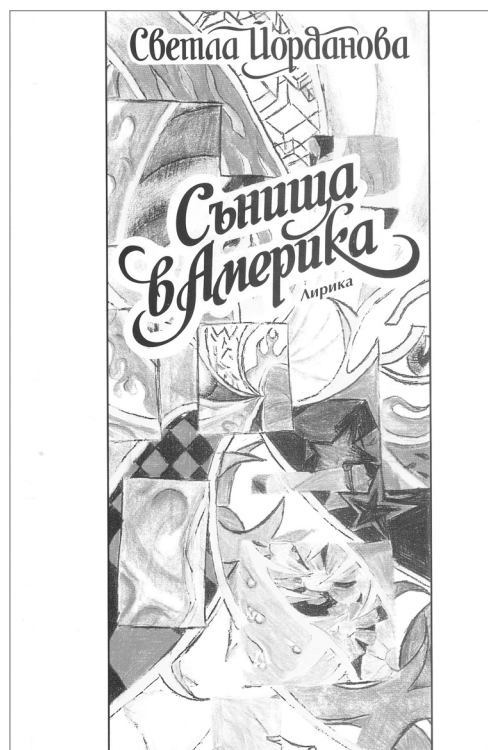
Илко Илиев.
„Личен дневник”.
Изд. „Обнова”, Сливен, 2010 г.

Това е осмата книга на автора. Тя съществува и в електронен вариант. Лиричен и „личен” дневник, по чиито поетични страници не само интимното, но и общочовешкото е представено като много съкровено споделяне с читателя. Редактор и предговор: Марин Кадиев.

Една старица в бяло слиза по хълма.
Там някъде, отатък огледалото –
надигаха се неродени кълнове
и рееше се някак странно тялото ѝ...
А хълмът – отпечатък върху тъмното,
бе песенния жертвеник в началото.

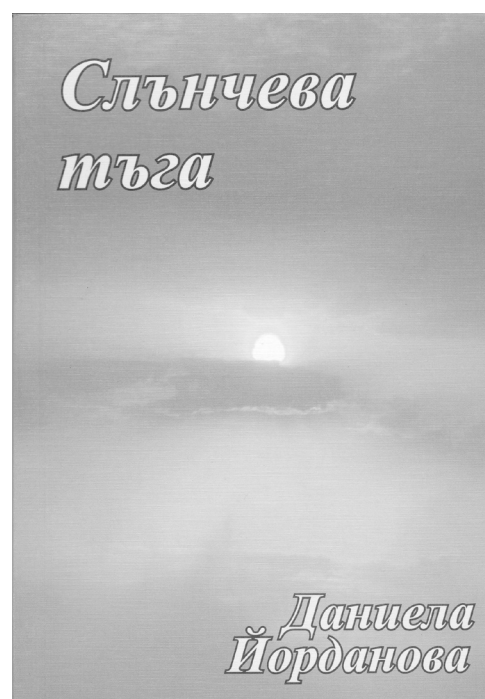
Светла Йорданова.
„Сънища в Америка”.
Изд. „Фабер”,
Велико Търново, 2009

Авторката живее в щата Мериленд – САЩ. По образование е педагог. Предишни потични книги: „Духът на огъня” (1992 г.), „Съхранена душа” (1995 г.) – двуезична, „Сълзи в Колорадо” (1999 г.), „Мисля със сърцето си” (2002 г.), „Рожденият ден на дъжда” (2006 г.). През 2004 г. печели първа награда на националния конкурс в гр. Бяла, Русенско.

Превърна се в човек,
който пише красиви стихове,
а истински се ядосва
от незначителни неща –
човек,
който се движи по ръбове,
а сънува равнината

Даниела Йорданова.
„Слънчева тъга”.
„М-Прес ООД”, Севлиево, 2009 г.

Първата книга на Даниела Йорданова, преподавател по български език и литература, е достоен старт. Авторката е публикувала в редица местни и национални издания. Има награди от литературни конкурси. В предговора си Велизар Велчев представя поезията ѝ така: „В стиховете на Даниела тези две прости прилагателни – „човешки” и „топло” са превърнати в категории, в норма, в стил”. Редактор – Момчил Минчев.

Малката ми дъщеря не познава Далчев.
И не знае, че тракането на дъжда
по ламарината
е лудо кълване на изгладнели петли.
Тя смята,
Че дъждът чука, за да му отворим.
Да влезе на топло и сухо.

Владимир Янев.
„На границата с безграничното”.
Изд. „Макрос”, 2010 г.

Дали не е свършила епохата и на великите географски открития, и на великите художествени открития? Ами ако се окаже, че картата е вече окончателно начертана, че няма терра инкогнита и щещ не щещ – правиш върху вече направеното?!

Фукуямовият край на историята... Лакановата версия за изчерпването на големите наративи... Пренеприятно – май не остава територия за откривателства?! Освен ако не сме заразени от самонадеяността на онзи младеж от „Братя Карамазови”, който, видял за пръв път картата на звездното небе, на сутринта я представя поправена.

Ала нали работата на художника е да пренакартава земното кълбо и звездното небе?! Ще не ще – това прави!

СВЕТЛАН СТЕФАНОВ СПЕЧЕЛИ ЗА ВТОРА ПОРЕДНА ГОДИНА МЕДАЛ ОТ ЛОНДОНСКИЯ ФОТОГРАФСКИ САЛОН

Графичният дизайнер и фотограф Светлан Стефанов, който живее и твори във Варна, спечели за втора поредна година медал на международния Лондонски фотографски салон. Българският творец е един от осемте финалисти в 99-то издание на престижния фотографски форум през 2010 година.

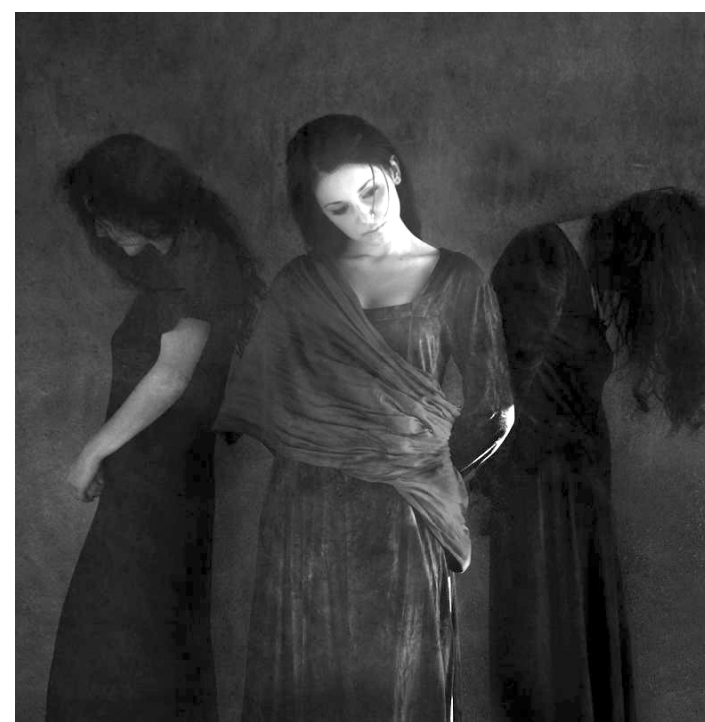
В отличената творба „Nornir”, следвайки търсенията си в областта на художествената фотография, Светлан Стефанов постига въздействие, близко до това на живописиста.

„Nornir” (Норнии – мн. ч. от Норни, норв.) превежда на съвременен художествен език стародавни послания от скандинавската митология, в която особено се почитат митичните същества Скулд, Верданди и Уирд. Това са трите Норнии, жени, които – подобно на древногръцките Мойри, предат съдбата. Норниите олицетворяват типичното разделяне на Anima (анима - душа, лат.) в трите образа на невеста (девойка), майка и смърт. Норниите гадаят, предричат, обладават мъдрост и за тях се знае малко.

Във фотосесията за създаването на „Nornir” участват два модела, заснемането протича изцяло на дневно осветление и отнема няколко часа, допълнителната обработка по специална авторска технология оформя крайния творчески продукт.

„За мен като творец”, разказва Светлан Стефанов, „е особено важно да уловя фината граница между класическата фотография и естетиката на изящните изку-

ства. Вярвам, че фотографията има не само сетивно въздействие върху око, но докосва и дълбоките емоционални пластове на духа, подобно на класическата живопис. В този смисъл цветът, композицията и идеята в истинската фотография би трябвало да следват същите посоки, както при живописиста. Не правя строга разлика между монохромната и цветната фотография, доколкото цветът – и в двете естетически територии – е само средство за изразяване. От значение в изкуството, независимо от неговия стил, е единствено дали то е истинско или фалшиво. Използвам компютъра за подобряване на крайната визия, защото техническите и технологични средства разширяват границите на човешкото може и разтварят въображението. Търсейки експресивен образ за духовните и вечни стойности, опитвам различни неща и не признавам никакви ограничения. Оставям се на фотографията и живописиста да ме отведат, по найестествения за мен път, към творческия катарзис, който ми разкрива безпределния

свят на художествената фотография. Във всичко, което правя, обичам днес да съм поне с една стъпка по-напред от вчера.” Сайтът на Лондонския фотографски салон 2010 вече е отворен и може да се види на адрес http://www.londonssalon.org/medals_2010_page.htm. Награждаването предстои през август в Cotton Centre, недалеч от Tower Bridge, където по традиция се експонират творбите на Лондонския фотографски салон.

Катя Зографова „Никола Вапцаров: ПРЕОТКРИВАНЕ. Документална сага“, София, 2009, изд. Изток-Запад.

„Никола Вапцаров: ПРЕОТКРИВАНЕ. Документална сага“ на Катя Зографова е една емоционално ангажирана книга, изследователски будна, почителна и възторжена, смиряваща и просветляваща. Книга, която открехва здраво залостени врати, превежда през тъмни идеологически коридори, през злокобни социални и институционални пространства, но и извежда пред верските хоризонти на поетическите пророчества.

Посредством поредица от психографски, биографично-документални, културологично-интерпретаторски етюди авторката конструира пълнокръвния, многогласен, драматично сложен и магнетично заплениващ профил на българския и световен поет Никола Вапцаров. Върху основата на задълбочени „археологически“ наблюдения над родови генеалогии, фамилни летописи, градски хроники, лични кореспонденции, над поетически текстове и общественополитически контексти, литературната историчка успява да ни съприкоснови с множеството лица на един разгърсващо трагически, но и покоряващо влюбен в Живота поет.

Книгата на Катя Зографова можем да четем като модерен биографичен разказ. Авторката се движи в граничната зона между документалното и фикционалното, между издирените точни данни и тяхното професионално сюжетизиране, надмгващо междуличностни вражди и политически страсти. В този смисъл книгата на Катя Зографова е вълнуващ духовен житиепис за една от най-сложните, отричани и признавани едновременно творчески личности в българския литературен канон. Но от друга страна тя е и литературноисторически, критикоинтерпретативен опус за един съдбовно белязан ни поет. Изследването на директорката на Софийския музей „Никола Вапцаров“ събира и взаимно оглежда разнородни дискурси – от художествените визии и епистоларни откровения през градските мъгли и родови кавги до непубликувани до момента фотоси и факсимилета. Тук всеки спомен, писмо, устно подхвърлен слух, едва прошепната дума, случайно появила се снимка изразяват нещо различно от това, което на пръв поглед се вижда.

Катя Зографова не само коректно дешифрира дела и документи, не само текстологично сравнява и анализира, но и някак подканя отделни изкази и реплики да се появят, да влязат в диалог,

АНТОНИЯ ВЕЛКОВА-ГАЙДАРЖИЕВА

ПРЕОТКРИВАНЕ. ИЛИ ЗА МНОГОТО ЛИЦА НА ОГНЯРОИНТЕЛИГЕНТА

да изрекат онова, което се е смълчавало или е било заставено да се укрива.

„Преоткриване“ е една културноисторическа реконструкция на личността и епохата, на времето и средата, на „простата човешка драма“ и на „мъката неописана“, както въз основа на наличните документи, така и чрез успокоения дистанциран коментар, чрез архивите на изреченото, но и чрез *архивите на премълчаваното*.

Безспорно задачата на съвременния вапцаровед е изключително отговорна. От една страна той е длъжен да демаскира десетилетно утвърждавания едностранчив, монументален двойник на автентичния Вапцаров, т.е. фалшивия социалистически литературен мит. Но от друга страна да се противопостави и на бързооплетите демитологизиращи опити, появили се след 1989 г., акцентирали най-вече върху „противодържавническата“ и „терористична“ дейност на твореца.

В настоящото изследване „светлините“ и „сенките“, еуфориите и разочарованията, надеждата и покрусата заедно режисират историите на този белязан от черния кръст на съдбата български интелегент – сроден на македонстващите харамии романтичен банскалия и модерен урбанистичен поет, участник в Съпротивата идеалист и евангелски обичащ творец.

Проникновен психограф, Катя Зографова преминава през лабиринтите и потайностите на сложната човешка същност. За първи път тук е представена „осанката“ на трудноуправляемия своенравен планинец – македонския размирник, „пиринския цар“, впоследствие станал доверен човек на монарсите от Третото българско царство Йонко Вапцаров. Авантюристичен комита и неразбран горд самотник, романтик по душа и прагматичен градоначалник, млад поборник на ВМРО, а в края на 20-те години върл противник на „балканския Макиавели“ Иван Михайлов. Изключително противоречива, на пръв поглед пикантерийна, но дълбоко драматична биография, каквато е сложна и драматична кръстопътната македонска съдба. Портретувайки различните лица на Йонко Вапцаров, авторката възста-

новява и нееднозначните отношения между „близките в различията и далечните в близостта“ баща и син.

Естествено изследвачката открява и образа на Вапцаровата майка, „един от ключовете за разгадаването на хуманистичните нагласи на поета и на смъртостремителните му пориви към саможертва“. Забелязана от протестантската мисионерка мис Елен Стоун, тя не просто завършва Американския колеж в Самоков, но и с незаменима майчинска отдаденост възпитава децата си в духовните традиции на националната и световната класика – с текстовете на Ботев и Яворов, на Гьоте и Шекспир.

Радко Мурзов - „С Македония в сърцето“

Така, надничайки зад книги и посвещения, зад царски укази и майчини моления, Катя Зографова разгръща една друга история – по-потайна и по-фундаментална.

Биографичният разказ на литературния историк се различава от този на романиста и все пак той е *интерпретативен разказ*, а не хронологично представяне на житейските и културни факти. Виждаме как Катя Зографова не просто преоткрива, а *престоява* своя биографически герой, преживява отново неговото време, обитава отново неговите пространства, съприкосновава ни с най-близките му хора.

От най-силните текстове в тази книга, чито знакови наблюдения пресякат почти рефрено и в останалите части, е със заглавие „Яворов: Черната маска на Огняроинтелигента“. Според

авторката следи от влиянието на Яворовата духовна мощ се откриват върху мисленето на Вапцаров за любовта и смъртта, върху епистоларните шедьоври до жена му, изобщо върху биографическите и литературните му сюжети. Затова и най-вещащата, най-трагически пророческата вещ в софийското жилище на Вапцарови за директорката на музея се оказва посмъртната маска на поета прозронец Яворов, подарена на Никола от баща му Йонко, сърдечен приятел на чирпанския харамия. Наистина в избора на болезнено чувствителния млад мъж над любовното брачно ложе да постави посмъртната маска на най-трагическия български поет, долавяме нещо тъмно съдбовно, фатално прокобяващо, смъртостремително. Една решимост да се прескочи границата, да се мине отвъд.

Един от сензационно продуцираните и даже политически режисирани епизоди в посмъртното битие на Вапцаровата литературна личност, е свързан с името на Елисавета Багряна, с вменяването ѝ вина и отговорност за погубения живот на Огняроинтелигента. Всъщност слухът за пълната индиферентност на националната поетеса по отношение спасението на младия ѝ събрат по перо се възражда през определени периоди от време, при това наситен с „убийствена масова неприязън“.

Клеймото „виновница за смъртта на Вапцаров“ тегне над поетесата до края на живота ѝ, тъкмо защото е резултат на идеологически организирана акция с цел „да се отклони вниманието от вината на пролетарските съмишленици на поета, несторили нищо за спасението му“.

Катя Зографова буквално „разследва“ всяко отронено слово, всеки отправен поглед, всяка промълвена под сурдинка фраза, за да внуши на българските поколения, че: „Не, Багряна не е виновница за гибелта на Вапцаров. Тя е негова неуспяла защитница в един фатално предрешен политически процес“. Неслучайно за първи път тук е проблематизирано и поведението на другия „приближен на двореца“ интелегент и приятел на Вапцарови – акварелиста Константин Щъркелов, държал се дис-

танцирано по време на процеса. Тези факти още веднъж показват, че *биографичният разказ, посветен на творческата публична личност, е разказ за различните гледни точки, за прецедентите, за драматизма на човешкото*.

Както метафорично се изразява Ричард Холмс в „Биографията и смъртта“: „Биографията е като ръкостискане: едно ръкуване през времето, едно докосване, жест на „кон-такт“, на взаимно доверие между две човешки същества“.

Едва ли някога ще стихне интересът на изкушените към двата предсмъртни текста на Вапцаров, родили се на самия „ръб на екзистенцията. Естествено става дума за „Прошало“ и „Предсмъртно“, които Зографова чете „според запазените оригинали“.

Отдавна сред литераторите е известно, че тиражираният стих от „Прошало“ „далечен и нечакан гостенин“ е всъщност подмяна на автентичния „нечакан и неискан гостенин“. Съпричастяващо, топло-човешки изследователката разгръща малкоизвестни факти около граничните поетически притчи за загадките на живота, любовта, смъртта на осъдения на смърт. За *волята и подир смъртта да обичаш. „Прошало“ е един от редките не-фолклорни баладични текстове, в които физическото човешко отсъствие е възможно като осезаемо духовно присъствие*. Защото „Прошало“ не е същинско прощаване. В „Прошало“ небесно любовното предстои да се случи.

Последните части на книгата представят поредица от паралели между Вапцаровата литературна личност и забележителни творци от неговата бурна, огненометежна съвременност. Особено поразява приликата в гибелните житописи на банскалията Никола Вапцаров и андалузеца Фредерико Гарсия Лорка, в тъмния им стремеж към смъртта в голямата хищна история: „Когато умра, оставете балкона отворен...“ (Лорка) и „Не ме оставяй ти навън на пътя, вратите не залоствай“ (Вапцаров).

И накрая, добрият биографичен разказ е постижим само тогава, когато биографът успее да *съзре* личността на своя герой, да дочуе множеството неговии гласове, да съприживее отново драмата на неговите избори. В противен случай всички данни ще са лишени от чувствеността на „биографичната прегръдка“. „Преоткриване“ (книга, посветена на 100-годишнината от рождението на Н. Вапцаров) на Катя Зографова е потвърждение, че *биографията е изкуство увлекателно да се разказва историята, но и увлекателно да се мисли литературата*.

въпроса: „... това тяхното сега истински живот ли е, или просто си е живот без живот???“

В края на краищата понятието за литература включва и променямата система на литературно общуване и комуникация; стреми се да бяга от тези неудобни за литературния дилетантизъм жанрово-стилови форми. Иван Къосев умее да представи като хуманистичен център на света социалните дъна и периферии (и смятаните за маргинални личности), да освети с човечност пропаднали каузи, да представи и безприютността на съвременния свят, и уютата на сътворяваните ценности и съхранен смисъл.

Няма лесни победи. Натиск винаги съществува. Формите са различни – понякога е толкова невидим, толкова неуловим, но не по-малко разрушителен от другия – вулгарния натиск, и все пак – изпитанието за голямото добро е голямото зло... „Една лесна победа не би била сладка и най-вече не би била доказателство, че струваш нещо, че имаш нещо да кажеш.“

„Няма гаранции, че след пречистването няма да си някой трети, защото нещо в теб е мутирало. Може да се окаже, че само външно наподобяваш онова, което си бил преди. Прилича на пътуване, на изгубване на посоката.“

Сухо играка капанът на дните. Електронните часовници студено фиксират слепите минути. Денят се навива във кипящо от нерви къбло.

Сега всеки си има свой Господ. Имаме ли още малко време?

АНГЕЛ ДЮЛГЕРОВ

ИМАМЕ ЛИ ОЩЕ МАЛКО ВРЕМЕ?

недоразуменията“ на демокрацията да обичаме само себе си и да мислим само за себе си, да „изпитаме смъртна омраза към истината, която убедително изобличава слабостите“ ни...

И най-героическите опити на героя на Къосев „да мисли положително, да се самоуспокоява и психотонизира“ не могат да изтрият нито пращната пустиня наоколо, нито тежките съмнения за безсмислието „на всякаква здраво-мислеща логика: - Да живееш България!...?.....!...“ Защото „то не е чак толкова лошо да се суркаш по надолнището, щом вече си набрал инерция... Ръбовете, тръните и бодилите ... - стига да внимаваш на какво ще налетиш...“

Несъмнено интригуващото увлекателно разказване в „Маймунски работи“ не само следва всички правила на жанра, но и представя великолепа социална и политическа картина, разкриваща процесите на духовна девалвация по всички етажи на днешното ни общество. Човешкото сърце не успява да съхрани задълго всички онези вътрешни багри, за които е нужна особена светлина. Човек не може да се завърне към миналото и да го завари такова, каквото е било. Съумяхме ли да се отделим завинаги от някогашните желания, за да запомним блажените мигове като добродетелни, да ги запазим от покварата?...

Изключително разнообразни като жанрови подходи – от есето до кратката автобиография – тези изповеди пред-

ставят своеобразни духовни портрети от пъстрата мозайка на един колективен автопортрет на времето. Иван Къосев знае как да различи социалния пейзаж, да го противопостави на яркостта на багрите или да го остави на вътрешната дистанция на зимната светлина, която забулва живите същества и предметите в едно странно сияние; знае, че в разказа смелостта и скромността са необходими на този, който иска да запази чувството си към най-плахите реалности на своята интимна митология и в същото време да се обърне изцяло към безбрежните хоризонти на хаосния свят. Истинските духовни свидетелства не се нуждаят от защита, пък била тя под формата на презрение. „Маймунски работи“ може и да послужи като посредник към трудно откриващото се лице на света – дори и в сентенцията, в отделния бърз образ, в краткото изказване. „Маймунски работи“ е по-витаалната словесност, един вид реч в полето на другите речи на културата, нови референции и фразови ситуации, които черпят не само от външни традиции, но и от замлъкналото си минало, от други нива вътре в самите себе си

Уникалната индивидуална автентичност на разказаните лични почувствания великолепно демонстрира познание за литературния контекст, за обществото и историята. Сборникът на Иван Къосев въвежда нови фантазни персонажи, надхвърля равнището на

забавно-анекдотичното, за да разкрие гротескно разкрити днешните социални и ментални тенденции.

Дали съществува абсолютен, върховен закон на всеобщия порядък или жребий? „Маймунски работи“ няма как да даде отговор на загадката на света. Литературата спрва да бъде догматична. Възпроизвеждайки света и легендите му, писателят създава само знаци без означения: светът винаги е отворен за значението, но то неизменно го разочарова. За писателя литературата е реч, която повтаря до днес: няма да започна да живея, преди да узная какъв е смисълът на живота. „Ние никога не живеем в настоящето“ – цитира в книгата си Иван Къосев известен философ. И каквито и да сме – сантиментални, неразумни, блуждаещи „във времена, които не ни принадлежат“, пренебрежителни, лекомислени, опечалени, съжалителни... - ние винаги виждаме това, което искаме да видим. Неуместно е да защитавам тезата, че авторът вижда социалния трагизъм на своето време, че в прозата му доминира романтично-неизживяното сияние на красотата, а не ужасът на социалното всекидневие. Именно тази субективна основа се извисява до истинска художествена универсалност не само защото има и отстранени визии към живота, а и защото създава такъв художествен модел на света, в който съвременният човек може да огледа себе си. Въпреки

Иван Къосев. Маймунски работи. Славена. Варна, 2010

Книгата на Иван Къосев „Маймунски работи“ не се затваря в значението си на документално свидетелство за времето и хората, тя представя естествено състояние на съвременното ни литературно развитие. Като продуцираща смисъл, творбата не се отнася пряко до някакво настояще, а е продуктивно разсеяна към миналото и бъдещето.

Постмодерното общество няма идоли, нито табута, нито героична представа за себе си, нито пък велики исторически проекти, способни да мобилизират обществото. Вакуумът е този, който ни ръководи, но това е вакуум, лишен от трагичното и апокалиптичното. Как трябва да оцелеем „сред

29. Иисус му казва: Тома,
ти повярва, защото
Ме видя; блажени,
които не са видели, и
са повярвали.

Евангелие от Йоан, гл. 20

В памет на А. Л.

Трясъкът беше трудно поносим. Хилавият телефонен звън едва-едва се провираше през разпасалата се метална музика, а всеобщият звуков терор се опитваше да смачка вътрешностите им.

„Трябва да го отбележим...“, Писателя се усмихваше със светлите си сини очи...

„Струва си...“, не се доизказа приятелят му. „Все пак истинското *отбелязване* знаеш кога ще бъде“.

„Знам...“

И не само знаеше, но и си го представяше:

Приятелите, добри, лоши, интелигентни, не чак толкова, талантливи, не чак толкова, благородни, ехидни, великодушни, не чак толкова, усмихнати, мрачни, присмехулни, забързани, отпуснати, енергични, вяли, всякаквите приятели бяха насядали безразборно върху току-що покаралата буйна трева на Поляната. Ухаеща преносима, саморъчно направена скара за печене на всичко годно за печене клечеше сред тях, пукаше миризмите си предизвикателно, перчеше се, правеше се на важна, номерата ѝ не минаваха, посръчкваша я, съживяваше тя въглените си и така привличаше внимание върху себе си. Нямаше подредба, нито чаши, бутилките се лутаха от уста на уста, съдържанието им бавно, но непоколебимо се преливаше в телата на компанията, смесваше се то с бушуващите телесни течности на празнуващи хора... Писателя, прав, наметнал неизменното си кадифено сако, четеше от изписани листи, току-що разпечатани, прочиташе ги и ги захвърляше. Те политаха колебливо, въздухоплаваха секунда-две, извиваха краищата си, зачудени как да се приземят, после притихваха смирено и разсейваха плътта на току-що завършения роман като посяти семена, от които се очакваше да поникнат... Писателя се усмих-

АНГЕЛ Г. АНГЕЛОВ

ВНЕЗАПНО СБОГУВАНЕ

ваше, поемаше си дъх между две глави, поизплакваше си гърлото, подаваше бутилката нататък и продължаваше да чете. От думите му се появяваха героите, които той беше приковал към хартиените им ложета, настаняваха се сред компанията, някои от тях, по-нахалните, издаваха звуци с различен цвят, възторгваха се, мръщеха се, смееха се неуместно, радваха се, завиждаха на някои от героите, съжаляваха ги, гневяха им се, подиграваха им се, но накрая всички се примиряваха и се чуваше едно всеобщо „Такъв е животът...“ Писателя не спираше, отпиваше кротко, бързаше да продължи, като че ли съзираше Края на Времето. Поляната бавно и неумолимо побеляваше, страниците полягваха с лице към тревата, гърбовете им се белееха и променяха всеобщия цвят на Поляната. Приятелят му го гледаше, радваше му се и неосъзнато се страхуваше.

„Дали ще успее?“, питаше се безмълвно. „Дали ще му стигне Времето?“

Глъч се появи, сред Поляната поникна трибуна от чимшир, Писателя застана зад нея, облегна се задъхано, поспря, но глъчката на компанията не преставаше да го подканя:

„Искаме, искаме, не спирай...“

Сакото на Писателя слънчево засия, празнуващите затаиха дъх, бутилките поспряха замислено и по Поляната се запрокрадваха изоставени талантливи мъже, умопомрачителни неверни съпруги, недосегаеми крадци, измъчени концлагеристи, самонадеяни нещастни палачи, убийци, които смятаха, че всичко им е позволено. Появи се и плахо Момче, приятелче на Писателя от детските му години, носеше то дебела неподвързана книга, крепеше я под мишница и лесно се забелязваше, че се страхува да не разпилее страниците ѝ. Като че ли то донесе някаква особена светлина, която се стелеше над Поляната и тревата ѝ започна да променя цвета си. Стъпките му бяха плахи, но ясно и недвусмис-

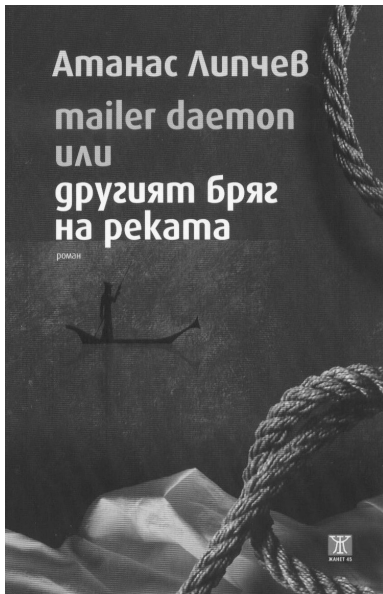
лено го водеха към трибуната от чимшир. Писателя вдигна очи от Думите, усети другата светлина, съзря го и му се усмихна:

„От кога те чакам... Вече се страхувах, че наистина са те убили...“

Момчето с неподвързаната книга се усмихна измъчено и безмълвно се чу:

„Да знаеш какво преживях...“

Писателя си спомни как последваха това талантливо Момче заради книгата му, болка пролази през гръдта му, замълча той, посегна към най-близката бутилка, течността ѝ го опари и друго парене усети, но нищо не каза на Момчето с неподвързаната книга. Нагласи очилата си без рамки

и Думите отново потекоха. Неговите хора оживяха и Поляната се раздвижи. Лутаницата се засили, сблъсъците произвеждаха малки и големи искри, от които по телата оставаха белези. Участниците в отбелязването почти забравиха за бутилките, спогледаха се невярващо, спонтанно и непринудено ръкопляскаха на по-ярките места от лутаницата.

„Браво, браво!“, викаха гостите и засилваха несъзнателно тържествеността на отбелязването. Светлината донесена от Момчето също се раздвижи и засвети празнично. Думите на Писателя се сипеха върху Поляната, подреждаха се и неусетно и вълшебно

оживяваха. Някои от образите не можеха да се понасят взаимно и в такива случаи Писателя поспираше, излизаше из-зад трибуната и решително ги разтървяваше. Гостите на неговото отбелязване не смееха да се намесят – страхуваха се те да не променят нещо в образите, да не повлияят на посетенната им съдба. Писателя се справяше сам, но личеше как се изморява, как го мъчат рожбите му, своеволничат, инатят се понякога, престъпват закона, развратничат... Особено възмущение предизвикваха крадците – тяхната наглост беше умело прикрита под различни благовидни форми. Трудно се разпознаваха те в образите на добре облечени мъже, красиви изискани дами или видни личности популярни в обществото. Тяхното разобличаване беше трудна работа и точно поради тази причина Писателя се изморяваше най-много от тях. Веществото им беше хлъзгаво, лъскаво и изменчиво, съдържаше нещо пихтиесто и при допир предизвикваше погнуса. Трудно се хващаха, а при хващане се изплъзваха и оставяха слугести следи, които мъчно се отмиваха.

„Правим всичко възможно...“, чуваше се от различни краища на Поляната. „Правим всичко възможно, но не успяваме кой знае колко... Освен, че са хлъзгави те са и много силни...“

Писателя чуваше притесненията на своите почитатели, опитваше се той да се намеси, но дори и на него те яростно се съпротивляваха. Оказваше се, че той само ги описва, пресъздава художествено образите им, а всъщност те си живееха живота, необезпокоявани разпръскваха в околното пространство особена миризма, смесица от благовоние и зловоние, заразяваха те всеобщия живот с деянията си и дори понякога се превръщаха в пример за подражание.

„Няма спасение, приятели“, казваха писателските очи, обрънати към собствените му почитатели, „...но и не можем да мълчим, каквото и да ни струва

това...“

Приятелят му го гледаше с разбиране, Момчето с неподвързаната книга се опитваше да му помогне, а поканените гости смутено наблюдаваха как тържеството по случай представянето на новия роман на Писателя се превръща в мъка, страдание за създателя му и негова съдба. Образите – добри, лоши, чаровни, противни, добродетелни, порочни, всякаквите писателски рожби насялаха Поляната и колкото и странно да изглеждаше, Писателя обичаше всички. На някои от приятелите му това направи силно впечатление и по-късно с тази непонятна обич те си обясняваха жизнеността и безсмъртието на неговите герои.

„И в моята Книга е пълно с такива образи...“, не се доизказа Момчето, а след малко продължи без страх. „Някои от тях могат да ме убият. Но други са *добри* и ме обичат...“

„Всички сме в ръцете на Всевишния...“, усмихна се Писателя. И отново се зае с Думите.

Точно в този миг металната музика пак се развилня и върна Писателя и неговия приятел в задименото, полутъмно заведение.

„Да се махаме, а?“, прошепнаха единодушно с пълен глас двамата и допиха водките си. Писателя събра страниците на новия си, още неиздаден роман и припряно се сбогува...

В тукашния живот приятелят му не го видя повече. На отбелязването, организирано от негови почитатели, също не го видяха – той беше изпратил своите сътворени образи, които го представиха шумно и енергично. Никой от присъстващите не разбра, че те го бяха принудили да се сбогува така неочаквано и внезапно. Но приятелят му искрено се надяваше, че пак ще се видят – отвъд, „на другия бряг на реката“*...

* „На другия бряг на реката“ беше заглавието на последния роман на Писателя, който той не успя да види, но на чието представяне присъстваше, мъдро и добродушно се усмихваше, никой не го забелязваше, но всички знаеха, че ги гледа... (бел. авт.)

ЙОРДАНКА ГЕЦОВА

ЗАВРЪЩАНЕ

Дали е остаряла любовта,
завита в избелялата ми рокля?...
В косите ѝ – скрежасали цветя...
Сипи ѝ чаша вино – да се стопли!

Неканена се връща в твоя рай,
ранена птица в пазвата си носи.
Ако си спомняш как, я приласкай.
Не ѝ задавай никакви въпроси.

Не я обсипвай с падащи звезди –
ненужна е и клетва закъсняла.
Раздай я, както правеше преди –
без капка жал, за да я имаш цяла!

ЗАДЪХАНО

Непредвидено губим синхрон.
Раздвоени сме необратимо, –
по един нелогичен закон
ни дели бяла осева линия.

Безполезно е: стар метроном
отброява на чувствата срока
и налага ни темпо “бегом” –
безпощадно, в различни посоки.

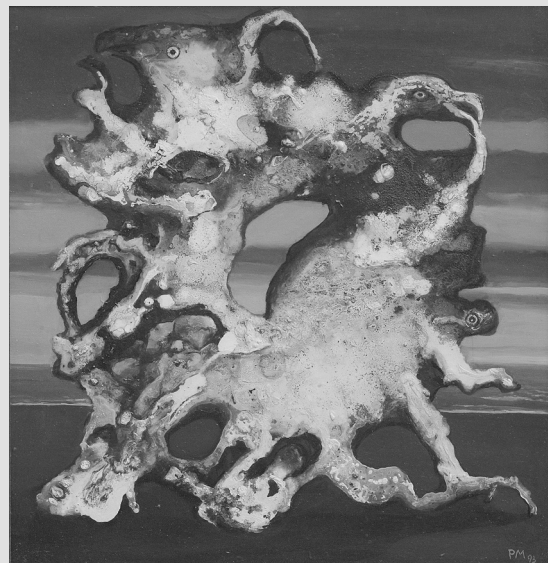
Неуморен, прелита светът –
отстрани се размива пейзажът...
Заменихме целта си за път...
Спри за миг! – Имам много да кажа...

КЪЩА

В ъглите самотата ми събрана
попива към основите, надолу...
Поникнах като плевел, без покана.
Проврях се през комина, тънкоствола.

Широко се протегнаха ръцете,
подпрых ги на чардаците – лиана.
Сред шиповете ми разцъфна цвете.
Покорна, се превих, за да остана.

И корени разпънах под вратата.
Прибрах те от света на безразличните.
Разпятие от клони на стената
в сълзите си побра едно „Обичам те!“

Радко Мурзов - “Корени“

АНГЕЛ АТАНАСОВ

НЕРОДЕНИТЕ НАШИ ДЕЦА

Завъртя се животът ни - пумпал, и тъй ни повлече,
че, улисан, така не разбрах
как в света те остави, а мене отвя надалече,
както вятърът – летния прах.

Като бурна вода врѣхлетяха ме дните след тебе,
като прилив – несръчен плувец,
и защо ли изплувах – да чопля животеца дребен,
в този малък и скучен градец.

Постаи се с годините болката, – черна и дива.
Любовта, – тази топла река,
аз видях как в стена се превръща, когато изстива.
Но оставаме живи така...

И защо ли сега пак животът към мене те носи?
Да си спомняме “някога”, “там”?
Как ме дращят отвътре на думите ноктите остри,
а какво да ти кажа, не знам...

Но, какво да говорим сега, щом мълчахме тогава...
Нека пак не заченем тъга,
нека чудо направим, тъй както насън само става,
нека двамата просто сега,

този парк да превърнем в онази небивала стая
и с грижовно смълчани лица,
да погледаме тихо край нас как на пода играят
неродените наши деца.

ПРЕГРЪЩАМ ТЕ ВЕЧЕР

Прегръщам те вечер, когато прозрачните пръсти
на стария ден уморено ръцете ми пуснат
и бавно попиват в килима поляните пъстри,
а здрачът целува стъклото с къпинови устни.

Когато нощта, отмаляла на двора, долита
и тихо присядат на къщния праг ветровете,
с една дълго кътана клечка ще драсна кибрита
и в мрака душата ми тъжна за теб ще засвети.

И само на теб ще разкаже в смълчаната стая,
за всички дълбоки следи от житейските тръни,
додето, загледан във теб, съм забравил, че знам
как всичко ще свърши, когато отново се съмне.

Защото, когато денят отдалече се върне
и плисне дъха си по тесните улици стари,
ще види в прозореца, как уморен и посърнал,
отново албума със твоите снимки затварям.

МОЯ МАЛКА ЖЕНА

Моя малка жена, мое хубаво, мило момиче!
Ти не знаеш, как исках при теб всяка вечер да
влизам,
да те вземам в ръка като мъничко зрънце
пшенично,
да притварям очи, упоен от това, че си близо!...

Моя малка жена, мое бисерче хубаво бяло!
Тези думи пилял съм преди – като прах из полето,
ала вече разбрах, че и думите имат начало
и че истински никнат те само веднъж във сърцето.

Моя малка жена, мое цвете сред храстите скрито!...
Аз си тръгвам сега, аз отивам далече, далече...
Ще си спомням за теб, както вятърът помни липите,
дето тихо е милвал в последната пролетна вечер...

АНГЕЛ ГЕОРГИЕВ

EL TORO

Повдига се решетката ... Излизам
на прашната арена горд и млад.
Грижливо смазан, хладен механизъм
затваря глухо пътя ми назад.

Оставам сам във своята обител,
поемам сам в последния си път.
Двубой с един единствен победител...
Голямата награда – мойта смърт.

Оркестър, туш! В препълнени трибуни
люлее се безликата тъпла.
Едно море бушува превъзбудено,
една игра, но кървава игра.

Е, хайде! Да започваме, момчета!
Театърът е пълен! Светлина!
Тълпата е в екстаз, не я мъчете!
Викът ѝ уловете, господа!

Ехей, тореро, повдигни брадата
и тягостното чувство поприкрий!
И днес ще си погален от съдбата!
Излез напред, танцувай и убий!

В сърцето ми потъва острието,
изригва кръв... последен земен ден.
Задавен хрип, предсмъртен тик, завеса...
Аплодисменти... те не са за мен....

Радко Мурзов - “Червено и черно”

СПАСЕНИЕ ЗА ДУШАТА МИ

Душата ми търси спасение,
душата ми лута се в тъмното... –
Магично, красиво видение,
в недрата на мрака потънало.

Душата ми – нежна безпътница,
разливаща чувствата пламенни.
Душата ми – строгата съдница,
сърцата разбиваща каменни.

Душата ми, стенеща тихичко,
в захвата на тялото сгушена,
изгърбена, мачкана, ритана
на други души от ботушите.

Душата – кошута подгонена
от лая на ловните кучета,
душата – сандъче със спомени
със златно ключенце заключено...

Душата – разменна монета,
с която от Дявола купих си
измамната индулгенция
за толкоз извършени глупости...

Душата ми търси спасение
и, кръста си тъжък потъртила,
след края на тленното в мене
се слива с душите на мъртвите...

БИНА КАЛС

В ИМЕТО НА ИДВАЩОТО ВРЕМЕ

Възвестих водата във потоците на лятото
Венче си сплетох от уханните треви
Съзерцавах облаци и острови

С поезия белязах на птиците крилата
И разширеното пространство

И Птерос стана Ерос
В името на идващото време

От капка дъжд от дъжд до капка
Отварям съдбовното писмо
За да ме видят всичките шурци
Със слънце върху устните да ме запомнят

На четири очи оставам с любовта
Избирам три неща
Които искам вечно да се случват

Колко много песни има в мен

ОКО НА ЮГА

Някой ден ще си спомня
местоименията на звездите.
И те при себе си ще ме извикат,
в кротостта на топлото си семе
ще ме утешат.

Но сега съм още
много близо до морето
и ръстът му крепи върху гърдите ми
разноцветни риби,
замайване от шепоти
с невинни водорасли,
меланхолията да лекуват.

И се спускам сред тълпи
от птичи възкличания,
за да премина Симплегадите по-лесно,
съмненията като сол
по пясъка безимен да останат.

Разбираме се с тези брегове,
че чак сълзата ми засяда
в безбрежното око на юга,
по укрепени такалажи на блесналите мачти
с въздуха се срещаме,
взаимно се изпълваме с доверие.

Оставам тук,
по-млада от здравето на дряна,
по-стара от меда на снежните кокичета,
които с безметежност възвестяват
внезапното изкачване на хоризонта.

Радко Мурзов - “Клада”

ГОСТУВА НИ СДРУЖЕНИЕ НА ПИСАТЕЛИТЕ – ДОБРИЧ

ГЕНКА ПЕТРОВА

КАКВО ТИ МЪЛЧАНИЕ

Мислите гърмят -
същинска Ниагара, Виктория, Джог,
увиват се – капан от лиани в джунглата от словеса,
изкачват Джомолунгма-та на Христо Проданов
и своята Джомолунгма ,
надничат между редовете на световната поезия
и тази, на родения за нея Валери Станков,
впиват се в ключови думи и катерят Лхотце,
давят се в дъждовните гори на екватора
и възкръсват в прерии и пустини,
същински газели в прет-а-порте,
същински фотони в тъмнината на
заклучена неизвестност,
същинска ода на радостта, за която са родени.
Какво ти мълчание !

ЛЮБОВНИ ПРЕСЕЛЕНИЯ

Клониране насън.
По улицата
в две редици крачат
самота до самотата.
Самота на N-та степен.
Преследва я куцукащ спомен
за голямо междучасие :
софийска баничка с боза
и пръстите на мама
в плитки ...
Между клонинга и спомена -
пустини.
Между спомена и клонинга -
стени .
С графити,изписани върху им -
йероглиф +йероглиф.
Любовни преселения
в града на самотата.

ПЛАМЕН ЛАКЕРОВ

СПРАВЕДЛИВОСТ

Жаден съм. За битка.
Вържете ме със синджир за кол в пустинята.
Кръвта на Тангра ли
или духът на прадедите ми –
не знам,.. вика ме.
На вран кон искам да се втурна през дните,
мечът ми да свисти
и кръв омразна да се пролива по земята дивна
в името на някаква само моя, дива и ненаситна
справедливост;
да мирише на цъфнали треви, прегазени под
копитата,
ароматът им да ме опива...

Жаден съм. За хляб. И за лудо вино.
Вържете ме с два синджира за старата смокиня.
От кръвта и плътта Господни - и за себе си искам -
нали и аз съм Божий син!?...
До смърт да се напия.
И кое е справедливо - да не питам:
страстите ми ли - да ме убиват,
с болките си ли - да съм щастлив?!...
Ще напиша някой ден най-пияния си стих
и нож в нечие сърце с него ще забия непростимо
завинаги...
А на мен – кой след това ще прости?
Кой под стряхата си ще ме подслони ненужен,
необичан,
пресъхнал и излишен?

Жаден съм. За жени. И за очите им.
Вържете ме с три синджира
и ме хвърлете в най дълбоката тъмница – да гния -
пак за тях и от тях ще умирам.

Бил съм и просяк с любовта им неустоима, бил съм
и принц -
отровна е на гласът им магията.
И ако това е на живота смисълът -
да умра в битка;
последното, което прошепна, да е името и;
да прелеят на гроба недопитата ми кана с вино -
искам го!
И нека Бог отреди!
И дано е справедлив...

Радко Мурзов - "Детски рисунки"

ГЕОРГИ КОЛЕВ

НЕТОЧЕН ТЪЛКОВЕН РЕЧНИК

Звъня на себе си и разговарям - с непознатия
отсреща.
Той се извини културно и... затвори.
Писнало му от случайни срещи.

ШЕПОТ НА ЗАЛЕЗА ЗА... СБОГОМ

Понякога денят умира с почести.
Надгробен камък... залезът.
Прекрасна епитафия в оранжево.
А ние с тебе само гледаме... мълчим.
Ноктюрно ще ни е до утрото.
И после пак дано да каже някой -
«Понякога денят умира с почести»...

ВАЛЕНТИНА ДОБРИНЧЕВА

Вечер през прозорците на блока

Как не се намери
един мъж да каже:
Моята жена е най-хубава!
и да смени тъпия чалга-канал!
Избирате си жени,
които не харесвате
и цял живот се прехласвате
по телевизора...
А ние -
въздишаме по Дон Кихоти,
с който не посяваме
да живеем

ЛЮЛКА

Колко му трябва на едно дете -
три греди
подредени подходящо,
малко пясък
и една люлка -
с едно горе
и друго - горе.

Лю-лю лю-лю

и все си горе!

Какво му трябва на едно дете.

* В бр. 7 "Кил" ще продължи представянето на автори от Добрич

КАКВО ПРАВИ ГЪЛТЪБЪТ
НА МИРА ДНЕС

Гларусът, градският гларус
изяде гълъба на мира!
Нападна го в упор по стъргалото
и му прекърши врата!

Питах се как една птица
яде друга птица
и се молах да не видя
съвсем всичко от този свят.

Искам да си отида преди края му,
преди да се е върнал гълтът
без клонче от маслина
и със скършен врат.

ЛЮБА ЗАХОВА

ВИНОВНА

(есе)

Това е прозвището, което щеше да отнесе един ден от
земния си живот.
Обичаше безкрайно хората и им се посвещавахе до
последно.
Но не можеше да направи добро на никого. Всички
я намразиха.
Изглежда е съдба на можещите. Талантът ѝ се превъ-
рна в проклятие.
За нейната категория хора казват, че приживе не са
били разбирани.
Това не е вярно. Истината е, че такива хора са неже-
лани, защото им завидват.
Защото същите, бидейки близо до Бога, са извор на
мъдрост и Истина.
Това беше нейния тежък кръст и бряг, където очак-
ваше другите.
Но си чакаше сама...

Имаше мисия. Но я разпнаха...

Много пъти, когато се жертваше за кауза.
Тогава вместо утеха, Бог ѝ възлагаше следваща, още
по-трудна задача.
И така - борба до безкрайност...
Презираха я и я гонеха. Като прокажена я избягва-
ха.
Крадяха и опорочаваха идеите ѝ. Унижаваха я.
Обвиняваха я непрекъснато в интриги, които изпли-
таха специално за нея.
Най-страшното обвинение беше, че обърква подхо-
да към невежите.
А тя ги учеше на Истина, на вяра и любов ги учеше.
Затова я определяха като конфликтна, за да оправда-
ят нечовешките си действия спрямо нея.
Каквото и да вършеше, все за упрек беше.
Както и да постъпваше, все я гонеха.
За тях, тя просто не трябваше да съществува, защото
имаше силата и вярата да отстоява себе си. Защото
не предаваше Бога и винаги изплуваше над обстоя-
телствата.
Това беше един дълъг земен цикъл на безизходица.
Не можеше просто да го отмени, защото Бог я връща-
ше винаги на мястото ѝ, за да си довърши работата:
Трябваше да се моли за всичките си зложелатели...

Така си остана задкулисна – “виновна” и осъдена
според законите на сатаната.
С примка на шията и белезници на ръцете. С намор-
дник и зад решетки.
Табу.

Един ден нейните мъчители щяха да стигнат до само-
унищожение и да потънат в блатото на злото, което
са сътворили колективно.
Тогава може би щяха да потърсят спасителния бряг.
И щяха да стигнат до нея, защото тя ги очакваше
точно там.

А дали нямаше да бъде вече твърде късно...

Случи се така, че в гимназията в която бяха учили мама и тате, ги бе последвала така, а сега завършвах и аз. Дали бе някаква случайност или просто съдба не знам, но това даскало бе особено важно за цялата ни фамилия.

Днес бе последния ми зрелостен изпит, а точно след пет дни ще ходя на абитуриенски бал. В тая насока съм свършил едно-друго, но най-важното още не съм уредил. Костюмът, обувките и колата са готови и ме чакат, но все още си нямам дама за бала. Ако трябва да бъда честен до край, аз и гадже си нямам и все още не съм спал с момиче, макар още от девети клас да съм заявил, че съм номер едно в тази област. Някак не се реших да преспя с проститутка срещу заплащане. Мисля, че първия път, когато легна с момиче, трябва да е с желание към определено момиче, а не изобщо към женско тяло. Може и да не съм много актуален, но говоря за любов, а не за секс, ако изобщо правите някаква разлика между двете.

И така, в момента седя на оградата на нашето даскало и си клатя краката в очакване на баща ми. Трябва да ходим с него при някакъв златар, за да си избира пръстен. Аз дори часовник не нося на ръката си, но с мама на глава не се излиза. Реши, че трябва да имам златен пръстен за бала и дори тате не успя да я разубеди от шурата ѝ идея. Той иначе е специалист по ядосване на всички у дома и може да откаже майка ми от доста капризи. Сега обаче удари на камък, а изобщо как се траят моите стари, не вдявам. За всичко са на различни мнения, постоянно спорят и дори се карат, но, ако запитате баща ми, по-добро семейство от нашето няма. По тоя въпрос майка ми просто ще замълчи и най-много да ми покаже разперената си длан

КРАСИМИР БАЧКОВ

ЧУДЕСА В СТАРАТА ГИМНАЗИЯ

в закана. Мама и кака много приличат на вироглави кози, готови непрекъснато да бодат с рога или думи. Добре, че ние с баща ми ги укротяваме до някъде. Ние сме мъдреците в семейството, макар на пръв поглед пейзажът да изглежда „женско царство“. И докато прехвърлям тия банални мисли през ума си, от долния край на улицата се появява нашата таратайка, подозрително обгърната от бял дим. Тате спира до мен и веднага вдига капака. От разширителния съд на колата, под формата на пара излиза антифриз, а баща ми изглежда като огняр на парен кораб. Ръцете, ризата и челото му са изцапани с масло, но той оптимистично намира и съобщава:

- Най-после проклетата гарнитура изгоря! Вече наистина ще я захвърля тая стара брамка. Омръзнала ми е дори повече от майка ти.

Зад гърба си чувам женски смях и като се обръщам, застивам. На педя от мен се е изправила Деница от дванадесети „б“ клас, красива и нежна като привидение. Аз открай време я харесвам, но, както се казва, „не съм от нейната черга“. Родителите ѝ притежават два хотела и ресторант на плажа, а баща и шофира толкова голям „Крайслер“, че само в багажника му може да се събере нашето старо „Пежо“ 205. За четирите години заедно в едно училище, с Деница едва ли сме си разменили и четири изричения, но сега тя ме пита свойски ще я вземем ли до центъра с нашата кола. Ужасно засрамен, аз и показвам вдигнатия капак и парата, която трябва да чакаме да спре да излиза.

- Няма проблем! – успокоява ме тя – Тъкмо ще си побъбрим. Не ми се вози с такси и ако искаш да знаеш, винаги съм ти завиждала за тази стара кола!

- Бягай, бе! – шокиран съм аз

от жестокия ѝ хумор.

- Сериозно! – отвръща тя – Писнало ми е от нашия лъскав автобус! Баща ми все не намира къде да го паркира и се нерви, а и няма душа тая кола. Виж вашата е друга работа! Малка, практична и някак топла. Само да се целувам под дъжда в нея!

- Подарявам ти я, моме! – не тактично се намесва баща ми и си цапа бузата, като се почесва по нея. Деница вади мокри кърпички от чантата си и му ги подава. Той поклаща глава като възпитан кроманьонец и пак се завира под капака на колата. Докато ръчка стария двигател, съученичката ми прави безумна констатация:

- Много е готин баща ти! Де и моят да беше такъв!

- Че да си ги разменим тогава!

- Мислиш, че се правя на интересна, но не е така. Баща ти е симпатяга и се шегува човешки, а между моят и един банков сейф няма никаква разлика.

- Говориш така, щото всичко си имаш. Я да останеш и един ден без пари, ще те питам тогава!

- Стига, де! Всички за пари говорите! В крайна сметка има и по-важни неща от парите!

- И кои са те?

- Ами любовта, приятелство-то...

- Друго?

Тя мълчи подозрително дълго и накрая се изчервява прошепвайки:

- Децата!

- Дени, ти да не се жениш, бе?

- На момиче се казва, че се омъжва глупчо!

- Да, де! Все тая.

- Предполагам, че и това ще стане някой ден. Обаче!...

- Какво?

- Не искам бракът ми да е част от сделките на баща ми! А подозирам, че именно това ме очаква.

- Ми омъжи се за някой будала без пари като мен тогава! Ще стане голяма веселба. И ще има

къде поне да се целувам после. Това, че ще стоиш гладна, не е толкова важно нали?

- Хилиш се като палячо, а не подозираш колко си прав всъщност!

- За кое?

- За нищо! – въздъхва тя и несъзнателно отмята кичур от косата си. Толкова е чаровна, че ми иде да я изям! В същото време се боя да я докосна. Като хипнотизиран съм от красотата ѝ. Тя разбира се го знае, затова безразлично ме оглежда, а после с усмивка ме опипва по мускула на ръката, досущ както се пипа кон на пазар.

- Не си от най-силните, но ставаш!

- За какво?

- За разплод! – смее се в шепалудетината.

Онемявам. Това момиче има най-странното чувство за хумор в целия свят. И, за да потвърди мнението ми, продължава:

- Чудя се,... би ли могъл да ми направиш пет деца... и да си толкова готин като баща си на пример?

Гледам я дали ще се изхили на майтапа, но в очите и съзирам нещо, което не съм виждал в очите на никое друго момиче до сега. Интуитивно разбирам, че тя всъщност не се шегува.

- Дени!

- Кажи Марти!

- Предполагам, че вече имаш кавалер за бала?

- Как говориш само! „Кавалер“! Сякаш са те телепортирали от осемнадесети век.

- Ми аз съм си такъв. Не ги владее много изисканите обноски.

- Може би точно затова ми харесваш!

- Но на бала ще си с някое от богаташчетата на випуска, нали?

- Да разбирам ли, че ми предлагаш да ходим заедно на балната вечер?

- Бих ти предложил, ако бях малко по-смел.

- А аз бих приела, ако бе наистина малко по-смел, Мартине!

- Тогава ти предлагам, Дени! – подскочих от радост аз.

- Приемам, но при едно условие!

- Кажи!

- На бала ще идем със старата ви кола.

- С тая трошка?! Но за вечерта аз вече съм уредил бял „Мерцедес“!

- Ако не ме вземеш с тази симпатична стара кола, просто си търси друго момиче! – усмива се Деница и приближава към жалкото ни возило. Баща ми е приключил с ремонта, свойски и намира и спуска капака. Отваря задната врата и предупреждава за всеки случай:

- Ако нещо си изцапаш тоалета, сама ще си виновна!

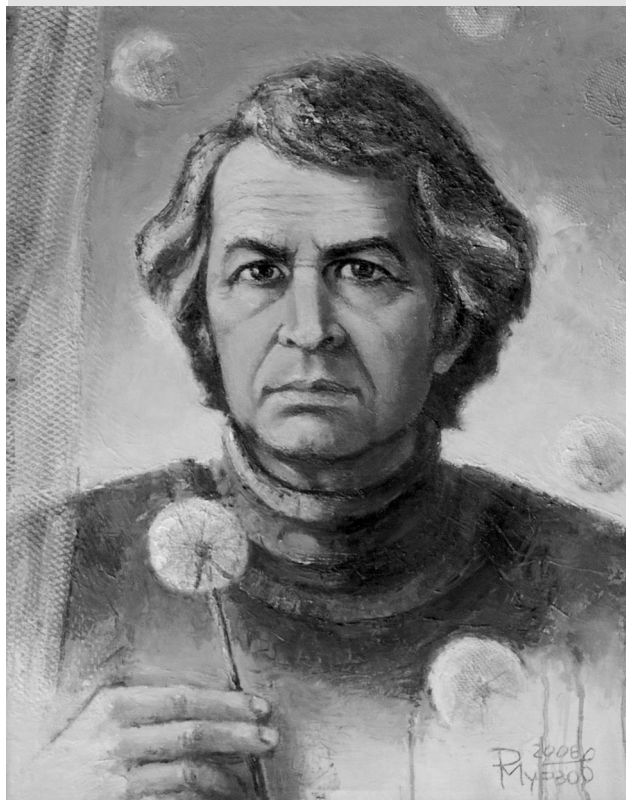
Деница сядат като принцеса и изведнъж колата грейва. Бързам да се наместя до нея отзад, а баща ми бавно потегля. После нехайно се обръща към нас и подхвърля:

- Марти, защо ми се струва, че някой току-що се уреди с нещо прекрасно за бала?

- Позна, тате! – доволно отвърщам и поглеждам Дени с обожание. Тя досущ като майка ми поклаща глава в несъгласие и се опитва да спори:

- Не се знае всъщност кой се е уредил! Може би това не си ти, а аз!

Имам достатъчно опит от разпериите у дома, затова миролюбиво замълчавам. Отпускам се на седалката и притварям очи. Такива неща в живота май не се случват. Виж на кино или в приказките за деца може. И докато не съм си отворил очите, си представям как петте ни деца ще учат в същата стара гимназия, ще срещнат първата си любов пак тук и приказката ще продължава безкрай. Хубаво е, като всяка несбъдната мечта. Въздъхвам дълбоко, а някой нежно ми хваща ръката. Отварям очи и разбирам, че дори в реалния живот понякога се случват чудеса.

ХУДОЖНИКЪТ В БРОЯ

РАДКО МУРЗОВ е роден в гр. Казанлък. Първоначално завършва руска филология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, но, следвайки порива на душата си, след това завършва с отличие живопис в Художествената академия в София. От 1976 г. е член на СБХ. Има 25 самостоятелни изложби в България, Германия и Гърция, както и участия в колективни изложби в Германия, Франция, Алжир, Македония, Япония, Русия. Работи в областта на кавалетната живопис, рисунката, графиката и декоративно-монументалните изкуства. Ръководи детска школа по живопис с международна известност. Носител е на Награда „Варна“ в областта на културата.

Художник Радко Мурзов

Радко Мурзов - „Звънецът пак бие, мамо“

ДИМИТЪР СТОЙЧЕВ е един от значимите български поети. Дълго време живя и работи във Варна. Издал е стихосбирките „Кардиограми“, „Спасени криле“, „Елипси“ и др. И може би, той най-добре е охарактеризирал себе си в думите: „Ако Дикенс е Темза, Толстой – Волга, Фокнър – Мисисипи, аз съм Провадийската река. Тя влачи своето самочувствие към морето с ясното съзнание, че то, морето, не разчита на нея. И ако някога надхвърля бреговете си, никой не се страхува, защото знае, че това е друга-та страна на комплекса ѝ... Но тя си тече. Отразила в себе си облаци и звезди, мостове и влакове, дървета и птици... Покрай нея лежат плешивите глави на крайречни камъни, дълбоко замислени за съдбата ѝ. И преди всичко – става ли от нея язовир или не става. Но тя си тече. Една съвсем обикновена река. Река, която можете да газите, но не можете да прескочите...”.

Възседнал на баща си раменете, аз виждах хълма и конете, препускащи...

ТОДОРОВДЕН

Възседнал на баща си раменете, аз виждах хълма и конете, препускащи...

И в детските си мънички гърди препускаше: „Ах, кой ще победи?“

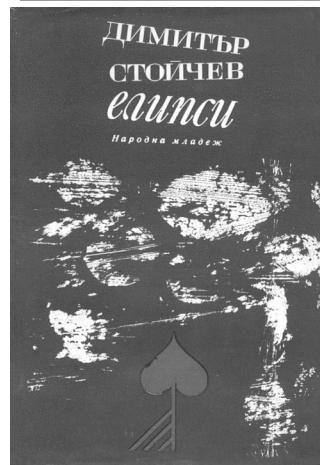
Но само след минута на финиша пристигна кон запенен, тежкодишащ...

Тълпата викаше, а аз мълчах, загубил ум и глас...

И проста идеше ми да заплача – похвали получаваше ездача!...

Коне! Коне!
И слизах аз от бащините рамене.

ДА СИ СПОМНИМ

ГРАФИКА

На Хр. Градечлиев

Да превъзмogneш всички цветове,
съблазните измамни на дъгата
и да създаваш светове,
останал сам
със двата цвята –
на истината
и тъгата...

Нощта дойде преди деня
да изживее всичко.
Аз право имам ли да я виня?
Ти плачеш ничком...

Навън се раждат светлини
и в светлините луди
кръжат и търсят своите дни
две нощни пеперуди...

Бележка и подбор на стиховете
СИМЕОН ИЛИЕВ

ВЕСЕЛИНА ЦАНКОВА

ЕДНА УСМИВКА В НАЙ-НЕПОДХОДЯЩ МОМЕНТ

Споменът за него съвсем изтънява. Това още повече ни задължава да си припомним за поета и човека **ДИМИТЪР СТОЙЧЕВ** / 1929 – 1993 /, оформил се като творец в морския ни град. Зададен повод за кръгла годишнина днес нямаме, за да говорим за него, но утре кой знае дали тези, които го знаем ще имаме възможност да припомним за яркия му талант и труден житейски път. Митко като че ли предчувстваше тази своя съдба. На забрава. Не бе включван в никакви антологии и приживее, а и след смъртта си. И то не защото не заслужаваше, но той имаше съзнание за стойността на своята поезия и това го крепеше. Финалното стихотворение на последната му стихосбирка “Денят минава съпроводен” /1989 г./ завършва със стиховете: *Разбира се /ха,ха, / че времето ще каже своята дума,/ но то понякога заеква твърде дълго..*

Тръгнал от “тинята на своето детство”, от малкото варненско село Синдел, там където са “черносините мастилници – биволи-

те, собственост на неграмотни“, Димитър Стойчев все пак успя да си извоюва място в българската поезия, стана име, което, според собственото му признание “можете да газите, но не можете да прескочите”. Талантът му беше рядкото, но красиво съчетание на лирика и сатира. Еднакво успешно се изявяваше и в двата жанра, но щедрата му дарба и гражданската му позиция създаваше повод за завист и още по брутална намеса в творческите му прояви. Когато се отдаваше на лириката – дълбока, възнуваща, философска, “оценителите” скачаха и бързаха да го възвърнат към сатирата. Там му била силата. А сатиричните му изяви се наказваха грубо, сурово дори, защото те не представляваха лековати закачки и безобиден хумор. Той създаваше остра социална и политическа сатира. Като организатор в столичната “Концертна дирекция” на 18 XII 1965 г., млад и все още ентусиазиран, организира сатиричен рецитал на 10 изведени творци на това поприще. В афиша са включени имената на Радой Ралин, Вале-

ри Петров, Марко Ганчев, Георги Ивчев и още много други автори. Картината допълва “Джаз фокус” на Милчо Левиев, както и екран за проектиране на карикатури от Борис Димовски по творби на участниците в спектакъла. Идеята отвсякъде за аплодиране и много скоро цензурата я “аплодира” с уволнения. Димитър Стойчев е освободен от “Концертна дирекция”, а неговата съдба споделят и редица други участници в рецитала. Сбъдват се думите на мастит поетопартиец, с когото, година по-рано Митко споделя, че ще напусне Варна и ще се премести в София, защото съпругата му е софийка и там поне не трябва да се блъска за квартира. Във Варна той спеше където свари, често дори и върху капака на рояла на Радио Варна или в таванското му помещение, обстоятелства, които му създаваха повод да се самоиронизира безкрайно. - А с жълти павета ли ще се храниш? – учудил се събеседникът - поет на намеренията му.

Недолюбван от властимащите Митко наистина остана почти трайно безработен в София. На-

значаваша го спорадично тук и там, колкото да не се спомине от глад. В едно писмо до мен през 1987 год., с което ми праща свое стихотворение, пише: - Много ти благодаря за хубавите думи за моето сатирично писание. Както отбелязваш то бърка надълбоко, но все още няма да го предлага никъде. Не защото се страхувам, а защото ми е омръзнало с мен някои хора да си правят кариера “опазвайки партийната линия”.

Към самородните таланти, към искрените и честни творци “партийната линия” беше нащрек. И как не, когато перо като това на Димитър Стойчев можеше да те изненада всеки момент. Поводи да се правят задъвки с властта не липсваха. Митко береше ядове и за непубликувани стихове като например “Гръмотовод”, в което иронизираше безмислието на властта.

Облак черен, злонамерен
щом проблесне в небесата
ти го хващаш и го пращаш
в земята.

Мъже, жени, народ,
да строим гръмоотвод!

Животът не беше благосклонен към поета Димитър Стойчев. Той не му спести никакви обществени и лични болки и разочарования, но в едно този, въпреки всичките си житейски неудачи безкомпромисен творец с искрен смях и открити мисли, беше сполучил. Имаше добри приятели и възторжени почитатели на таланта му, а творци като Радой Ралин, Константин Павлов, Александър Миланов, Борис Димовски и много други го ценияха високо и подкрепяха всеотдайно. Нима това е малко за едно време в което отлагаха животи. Затова Димитър Стойчев написа с болка:

Отложиха, живота ми отложиха.
Така понякога природата отлага
лялото.
Цветята цъфнали без слънце,
са без мирис.

Житата ниски и осилести.
А птиците дошли от юг излгзани,
яйцата си в себе си излюпват...

Отложиха живота ми за никога.
Живота ми – една усмивка
в най-неподходящ момент.

НИКОЛА ИВАНОВ

ХУМОРЪТ НЕ Е СМЕШНА РАБОТА

Александър Йотов вече е утвърдено име на хуморист и сатирик, защото творчеството му е автентично. Вече години наред негови фейлетони, хемористични разкази и епиграми се публикуват както в периодичния печат у нас, така и в чужбина. Достатъчно е да спомена флагмана на българския хумор и сатира вестник “Стършел” и световно известното руско издание “Крокодил”. С натрупването на годините някак неусетно Сашо Йотов издаде три /вече четвърта/ самостоятелни книги, както и още две в съавторство, включван е в редица хумористични сборници и антологии.

За стойността на творчеството

му говори и фактът, че Александър Йотов е носител на шест литературни награди за хумор и сатира, между които са две отличия от Националния литературен конкурс “Райко Алексиев” и “Милош Янков”, а веднъж беше номиниран и за Наградата “Алеко Константинов”. Безусловно това са съвсем заслужени признания за несъмнения му литературен талант. Защото той съвсем не е от агресивните автори, които настойчиво и досадно се самопредлагат или пък използват задкулисни заигравания с журитата или служебно положение за уреждане на награди, тъй като просто няма възможност и позиции за това.

Александър Йотов дълги години е обикновен учител в Пазарджишкото село Огняново.

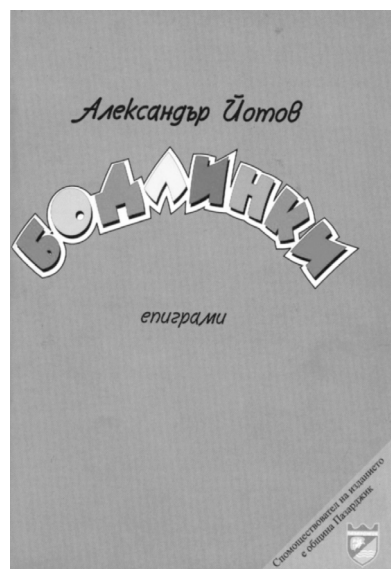
Зад личните и обществени прояви Александър Йотов умее да открие находката, смешното и да ги окарикутури художествено и свежо. Той владее иронията и самоиронията, понякога с намигване, друг път с остър сатиричен език осмива добронамерено или недоволен от случващото се вътре в нас или около нас остро саркастично да изрази своето несъгласие.

Самото заглавие на книгата му с епиграми “Бодлилки” говори за себеирония, защото съдържа и привкус на самоподценяване, че видите

ли, става дума за безобидни закачки. Но когато отворим книгата, още от първата епиграма разбираме, че става дума за съвсем сериозни и важни работи:

Отечество прекрасно,
защо със всичко си съгласно?!
("Риторично")

Защото в тази епиграма се осмиват важни недостатъци на националния ни характер – липса на национално достойнство на българските политици, които винаги се поставят в прекалена зависимост от външни фактори. Или пък втората епиграма “Диагноза”:

Александър Йотов, „Бодлилки“, епиграми, Изд. „Барич и Сие“, 2009 г.

На стр. 12

ТАТИНА МЛАДЕНОВА

ТЕАТРАЛНИЯТ ФЕСТИВАЛ "ВАРНЕНСКО ЛЯТО" 2010 НАДВИ КРИЗАТА

XVIII издание на традиционната среща на следовниците на Меломена постави нови жалони в развитието си

XVIII издание на Международния театрален фестивал „Варненско лято“ започна с премиерата на варненския спектакъл „Фауст“ на Лили Абаджиева и така бе открит официално празникът в Драматичния театър „Стоян Бъчваров“.

Селекционер на тазгодишното издание на „Варненско лято“ е Ани Топалджикова. Тя е гледала 50 постановки в различни градове, за да подбере 10 за феста. Програмата представи спектакли, режисьори, за които се говори в театралните среди и които с основание могат да бъдат наречени – любими на публиката.

Невъзможно е да се изброят всички заглавия, но част от тях са показателни – „Козата или Коя е Силвия?“ – под режисурата на Явор Гърдев, „Приятнострашно“ – постановка на Галин Стоев, „Дама Пика“ – режисьор Бина Харалампиева, „Нирвана“ на режисьора Иван Добчев, „Апокалипсисът идва в 6 вечерта“ – режисьор Маргарита Младенова. Българските спектакли заеха подобаващо място във фестивалната програма.

Друго, което от началото на феста зарадва почитателите на театъра бе, че част от чуждестранните спектакли се играха и пред софийската публика. Това е идеята, която разшири хоризонта на форума под наслова „Световен театър в София“.

Шоукейс или чуждестранни продуценти да забележат българските театри, търсещи изява отвъд нашите земи, също намери подобаващо място в съпътстващата програма.

В сътрудничество с „Арт Офис“ за трета година се проведе срещата на млади творци с мобилни и иновационни български спектакли с чужде-

странни селекционери и критици.

Специалистите определиха още преди откриването на фестивала като събития спектаклите „В търсене на изчезналия служител“ на ливанския режисьор Раби Мруе и „Черен Петър – не концерт“ на швейцарската компания „Дрифт“.

Ето другото, което се случи за първи път – гостуването у нас на спектакъл от Близкия Изток, а швейцарците се очакваха с нетърпение след като се представиха на варненска сцена преди 7 години.

Утвърдените от минали издания творчески срещи, дискусии, обмен на идеи и тази година не липсваха от програмата – „Театърът отвъд локалните сцени“ бе с цел установяване на бъдещи сътрудничества, кръглата маса „Българската култура на регионите“ фокусира вниманието върху функцията на културата и изкуството за регионалното развитие.

Не липсваха и срещи-представяния на именити актьори като Йосиф Сърчаджиев, на книгата „Невъзможни портрети“ на Антоанета Бачурова, на музикални формации, на изложби.

Интересът на театралите към младите – като бъдещи изпълнители или публика, се прояви в организирани семинари за гимназисти. „В час с театъра – ученически семинари“ е проект, който дължи съществуването си на сдружение „Нови драматургии“, СБА и Варненския драматичен театър „Стоян Бъчваров“. Около 100 тийнейджъри от Първа езикова гимназия, НГХНИ „Константин Преславски“, III природоматематическа гимназия „Акад.Методий Попов“ и от Варненската морска гимназия са обхванати в дейности, които ги привличат към изкуството. Младите участници вече имат опит от контакти с творци по този проект, който е петмесечен и започна още през февруари.

Публиката се среща с трупите от Италия, Дания, Швейцария, Ливан, Румъния, Турция

Сред тях представлението „Хотел Матусал“ – Великобритания, е едно от впечатляващите. Постановката е по проекта „Нови творби, нови публикации“ на Британския съвет. Критиците дават висока оценка за новия, интригуващ почерк. Оказва се, че в съвременият съществуващите чувства като предците си – страх, стъписване пред отговорността, бягство от изпитанията. Но днес всекидневният език, обикновените възприятия могат да се представят в звук, светлина, аудио-визия, която приближава идеите на създателите на произведението до зрителя.

Международната фестивална програма предостави докосване до творчеството на голямата италианска звезда Ромео Кастелучи. Неговият спектакъл „Хей, момиче“ е визуален, атрактивен, силно въздействащ. От Ливан пристигна Раби Мруе с напущения си спектакъл „В търсене на изчезналия служител“. Компания „Мют“ от Копенхаген, Дания, представи „Да стигнеш пода с глава“. Трупата от Румъния игра „Лучия се пързала по

леда“ от известната литовска писателка Лаура Синтия Черниаускайте. Постановката е на младия режисьор Радю Африм, един от провокативните съвременни режисьори.

Нетрадиционни спектакли, изненадващи решения, микс на изкуства, преливане на театър в кино или обратно, образност, изтласкваща текста, говора от сцената, танц в драма и песен вместо реч.

Йосиф Сърчаджиев, актьор:

Сънувам какво ще бъде на сцената и какво трябва да направя на следващия ден, каза пред журналисти носителът на тазгодишния „Аскеер“ за цялостно творчество. Той сега е в ново амплуа като режисьор. Ние, актьорите, сме роби на професията. Загубили сме самочувствието си и нямаме истински живот. Живеем този на героите си. Режисьорството е по-яка работа. Но това, което се нарича режисура, е пак някаква актьорска игра. Театърът е без емоция, няма истински чувства, разчита се на мисълта, а не на сърцето, е мнението на Сърчаджиев. Сивотата и простацианата в България ме измъчват. Обичувам рядко и само с дебели ръкавици, призна именитият артист.

Цветана Манева, актриса, художествен директор на „МТФ“ Варненско лято:

Правилният път за развитието на българския театър е да се направи реформа. Имам Министерството на културата, което трябва да има идея за това. Трябва да се направи съвместна група, да не се работи поотделно в министерството, в Съюза на артистите. В криза сме и никой не може да обещае работа на никого. Ситуацията е екстремна. Затова трябва

да има статут за свободния актьор. Но вече е изгубено много време...

Но моето мнение е, че точно сега, по време на криза реформа не трябва да се прави. Това, което трябва да бъде свършено, за да излезе държавата от кризата, засяга всички, които работят и живеят в страната. Но да правиш стойностна театрална реформа в момент на криза мисля, че не е разумно. Прекалено много сме обременени с тългостната ситуация и сегашното положение на театрите и актьорите, за да се премине към по-радикални действия, за да можеш да изработиш критерии, за да можеш да разделиш финансирането по достойнство и по заслуги на творците.

За това издание на театралния фестивал бих казала, че се откри още от началото с премиерата на Лили Абаджиева тук на варненска сцена. Театърът не е това, което е бил преди 10 или 15 години. Той се променя и това е неизбежно, рефлексията на хората е друга, динамиката на съществуване е различна. Съвременният театър разчита повече на въображението. Това е стойностният театър, не този, който обслужва единствено приятното настроение на хората.

Съвременният театър предизвиква.

Предизвикателства имаше и с липсата на акредитации за журналисти, отразяващи фестивала. Въпреки това, въпреки икономическата криза, минимизираният бюджет варненски се срещнаха с любими актьори, режисьори, автори.

Фестивалът завърши, да живее

следващият!

ОПЕРНО-ФИЛХАРМОНИЧНО ДРУЖЕСТВО - ВАРНА

Заради големия интерес към музикълъ „Mamma mia“ на Детско-юношеската опера при Общинския детски комплекс, в юнската програма са включени два спектакъла – на 14-и и 28-и. Постановката на диригента Ганчо Ганчев, режисьора Костадин Бандутов, художника Тодор Игнатов и хореографа Константин Илиев, изградена върху хитови песни на АББА „Honey, Honey“, „Money, Money, Money“, „Mamma mia“, „Dancing Queen“, „SOS“ и др., се отличава със свежестта на интерпретацията и жизнерадостта на изпълнението, които явно допадат на зрителите от всички възрасти.

Най-младата солистка на Варненската опера, сопраното Емилия Иванова – за пръв път на варненска сцена като Адина в „Любовен еликсир“ на 16 юни. Завършила ДМА «Панчо Владигеров», отличена в почти всички български конкурси за класическа музика, също в престижния конкурс на BBC Singer of the world 2009 в Cardiff, специализирала при Ренато Брузон, Бернадет Манка ди Ниса, Соня Ганаси, Ричард Бонинг, Емилия Иванова започва да гради стремителната си кариера най-напред в чужбина. В репертоара ѝ присъстват централните роли от опери на Моцарт, Доницети, Белини, Верди, както и словите партии на кантатно-ораториални произведения, които тя изпълнява в Германия, Холандия, Белгия, Италия. Поканвайки талантливата певица във Варненската опера, директорката Даниела Димова

всъщност ѝ предостави първия професионален ангажимент на българска сцена.

Освен тенора Арсений Арсов (Неморино), в останалите роли – Михаил Матеев (Дулкамара), Свилен Николов (Белкоре) и Благвеста Статева (Джанета).

Любовта и изпепеляващата страст на „Кармен“ от Жорж Бизе възпроизведе на сцената оперният спектакъл на 17 юни, в който участват оркестърът, хорът и балетът на ОФД – Варна. Образа на огнената циганка Кармен пресъздаде Елена Чавдарова-Иса, постоянен гост-солист на Варненската опера. Във впечатляващия екип от солисти се открояват Емил Иванов (Дон Хозе), Пламен Димитров (Ескамилио), Линка Стоянова (Микаела), Пламен Долапчиев, Даниела Димова, Вяра Железова, Свилен Николов и др. Диригент Станислав Ушев.

Наситената с артистични внушения седмица завърши на 18 юни с балетния спектакъл в 2 действия „Анна Каренина“, постановка и хореогра-

„Кармина Бурана“ – кръгът на живота

хорове, коментатори на събитията.

Произведения на Бетовен, Берлиоз, Вагнер, Римски-Корсаков и Щедрин очертават музикалната рамка на постановката. Заедно с Анна Каренина, в изпълнение на Илиана Божкова, танцуваха Илиана Славова, Румен Стефанов, Денко Стоянов, Николай Димитров, Антоана Петрова и др.

Емилия Иванова

* Очаквайте поредното издание на ММФ „Варненско лято“, което по традиция ще бъде открито от Варненската филхармония с Българска рапсодия „Вардар“ на Панчо Владигеров, ще прозвучи и монументалната Девета симфония от Лудвиг ван Бетовен, диригент Станислав Ушев (19 юни).

С фестивалните кулминации – постановките на магичната „Кармина Бурана“ от Карл Орф (30 юни) и на безсмъртната опера „Ернани“ от Джузепе Верди (16 и 17 юли) се възобновяват прекъснатите в предишни години оперни представления в прекрасния Летен театър на Морската градина.

„Кармина Бурана“ поставя режисьорът Кузман Попов, хореографията на незабравимата Маргарита Арнаудова претворява балетмайсторката Желка Табакова, диригент е проф. Ренгим Гьокмен, артистичен

директор на Президентския симфоничен оркестър на Република Турция, Генерален директор на Държавната опера и балет, Анкара. Енергията на таланта и амбицията на младостта си влагат в „Кармина Бурана“ новите солисти на Варненската опера Емилия Иванова (сопрано), Пламен Димитров (баритон) и Свилен Николов (ба-

ритон), заедно с госта Андрей Найденов (тенор).

В постановката на „Ернани“ Кузман Попов се представя в двойното си творческо амплуа на режисьор и сценограф, диригент и постановчик е и Борислав Иванов – главен художествен ръководител на ОФД – Варна.).

Докато в „Кармина Бурана“ ръководството на ОФД – Варна залага на младите лица, то в „Ернани“ подходът е коренно различен. В „Ернани“ триумфират едни от най-блестящите български солисти, които прославят българското интерпретаторско изкуство на световната музикална сцена. Звездният състав формират най-известният български бас Орлин Анастасов – солист на Миланската скала, перфектният тенор Бойко Цветанов – солист на Цюрихската опера и прекрасният баритон Венцеслав Анастасов, който след „Дон Кихот“ в Софийската опера отново се среща на сцената с брат си Орлин. В тази завидна компания образът на Елвира пресъздават варненското сопрано Линка Стоянова (16 юли) и солистката на Старозагорската опера Елена Баръмова, желан гост на българската и международна оперна сцена (17 юли). И в двете вечери на „Ернани“, които несъмнено ще бъдат върха на оперното лято във Варна, публиката в Летния тетър ще има удоволствието и привилегията да съпребивее изкуството на тримата големи – Орлин Анастасов, Бойко Цветанов и Венцеслав Анастасов.

Писма до А-Я

Facebook ме сблъска face-to-face с бука, зад който не се съгледдаше буквата гора. Ето как започна... (редактирал съм правописа; имаше и много „емонки“).

Антония пусна реклама за моноспектакъл на българин в Брюксел, закъдето се бе запътила.

Е. М.: Това е суперработа на Иво Димчев, ако ходиш – мен много ме изкефи, преди години...

Антония: E da, az go znam tozi perf, obache ste sam tam po sashoto vreme i niam da izdarja na izkushenieto da go gledam pak.

Аз: Ех, жени-жени! Не знам що за спектакъл е това, но самото му заглавие е отворителна смес („Лили Хандел – кръв, поезия и музика от будоара на бялата курва” – б.а.), а ако толкова ви се гледат голи мъже в „естетически” пози (сиреч ОТВЪД или ПРЕДИ порното), във варненския театър дават „Калигула”...

Антония: Zaglavieto ne pravi perf., a e chast ot nego. Gledai go i posle shte go obsadim, obrugaem, vuzhitim, nerazberem, dialogizirame, otajdestvim, otrechem i tn, tn, tn zritelosubektivnor omantichnoesteticheski vazpriatia. Za „kaligula” e dr razgovor, a kolkoto do porното... no comment.

Е. М.: Въпросът не е в голотата, Иво е гениален денсър, а в „Калигула” голотата е концептуален мотив към проблема власт-физическа доминация. И двата спектакъла са далеч от порното, защото по никакъв начин не подтикваат към мануална терапия – хахаха...

Антония: E, moje da podtikvat kam mentalna takava... hahahha... hoga razni.

Аз: Очаквани възражения, много постмодернистични... Може би трябваше да задам простичък въпрос: На вас, дами, харесва ли ви да гледате осветено от прожектори голо мъжко тяло на сцена (нарича се екзхибиционизъм), на било то много „крас(нореч)иво”, „пластично”, „соматично” и пр.? Не го зададох, защото е реторичен: очевидно харесвате. Може би съм старомоден, но една гола актриса на сцената винаги ми причинява дискомфорт и винаги,

От стр. 9

Елитът ни, така наречен, отдавна плаче за Наречен!

Която е по-скоро закачлива със своята свежест и вариант на характеристика на нашия самоназовал се „елит”, който е по-скоро смешен със своите комични претенции за елит. И естествено се появява „Разпятие”:

Дали не мърсувам,
когато гласувам?!

Някои от епиграмите са реплики или апострофи по класически изрази и сентенции, като „По Вазов”:

Дядо Йоцо все още гледа
кои са хора и кои – говеда!

В епиграмите си Александър Йотов в много случаи талантливо се домогва до обобщението, от частното той достига до общовалидното, както е в „Политици”:

До властта се доберат
и бера, бера, бера...
или пък „Съществуване”:

От раждане –
нагаждане!

Или:
Най-лесно ще паднат,
ако няма какво да
открадат!

(„Как се губи власт”)

Викна, викна,
па свикна!

(„Борец срещу неправдите”)

Незавидната съдба на издигащата се мижитурка също е на прицел в сатиричните епиграми на Александър Йотов, защото това е твърде характерен образ в нашата

ГЕОРГИ ВЕНИН

ЛИЦЕ В ЛИЦЕ С... ОГЛЕДАЛОТО (МОЖЕ БИ КРИВО), ИЛИ ЗА БУК-ВИТЕ И ДУХ-ОВЕТЕ НА ЕСТЕТИКАТА

ако ще да е най-световната топмалечка, ме кара да отворя очи или да ги затворя. В еротичен клуб или кабаре съм напълно освободен от тези задръжки, макар рядко да ходя на такива места (два пъти ми се случи, та споделям опит).

Антония: Venin, ti oblechen li si roden?... Kato ti cheta postinga si mislia che v nego ima mnogo otgovori za sastoianieto na savremennoto ni izkustvo v tozi mi tragicichen vid... Hora s tvoite vazgledi za „krasivo” spomogat negovata vegetacia... Radvam se, che ima dobri avtori dalech ot populistike skudoumiya i prosto si rabotia na edni drugi chestoti (i georafski shirini), koeto e napalno obiasnimo, sadeiki po nashia nedelen tih spor s vkus na razvalen siror za kashlica. Priyatna vecher.

Аз: Благодаря за оценката. Аз живея не в други ширини, а ТУК И СЕГА. И не се срамувам от това. И за разлика от някои, съм роден гол, но съм малко пораснал оттогава... Ако съвременният възглед за изкуството е от типа „Монолози на вагината”, веднага и без съд признавам, че съм върл ретроград, консерватор, тъпак и демодирани психопат. Но поне пиша на кирилица. А тези, които искат да са „на други ширини”, да вземат да си купят самолетен билет – еднопосочен, – а не да го превържат в ментален онанизъм. (И не коментирам конкретния спектакъл, в който може наистина да има тънки послания.)

Антония: Ahhaahah... Venin, ti suta narod izgoni... bravo: niamat kakvo da ti kaja poveche. Imash palno pravo da mi napusnesh friend's lista vav facebook, shte te razbera.

Аз: И мен ми е досадно повече да коментирам. Имам право да бъда старомоден и няма да ми го отнемеш. Във всеки случай, когато някой новопровъзгласен от снобите на артгилдията гений закрива няколко стоманени жици като пишман арматурист и ги накичи с разноцветна тоалетна хартия, за да ни

„внуши” някакво „футуристично” послание, аз предпочитам да разليствам албумите на Леонардо, Мане и Дали. Съжалявам, но за мен това е не вегетиране, а досег с отвъдното.

ПЪРВО ПИСМО

Скъпа Антония,

На шага – не на шага: тази твоя засенатост издава гузност; затова няма да бързам да се кълна, че не съм пуритан и че обичам красивото женско тяло – и то не само за да го гледам: това би намеквало за воайорство. Ако си само зрители на голи тела, това неволно и подмолно издава друг, по-тежък комплекс.

Обичам актова фотография и актова живопис. Защо обаче големите избягват да рисуват или снимат голи женски тела анфас, а разкратена гола дама-вамп съм виждал само на едно артфотото?

Признавам, че това ми отношение може да е плод на сексуални комплекси или избивки, на „тоталитарното” ми естетическо възпитание, на необразованост, на работническата среда, в която съм расъл, на незрелост (патологична за мъж на 54), на изкривено възприемане поради лошо фиксиран окуляр и т.н.

Но ето ме: такъв съм. Друг. Различен. Не приемам другостта? За твоя утеха (или неудовлетвореност): не си единствена.

И всички... (не мога да го спестя) не само пишете на латиница, ох, за съжаление, мислите на латиница! Аз съм завършил английска паралелка в Първа езикова, но тези perf. (което явно е performance, но би могло да е и perforation, perfidy или, дай Боже, perfection) и posting са ми непонятни... в български текст. Дори ако са изписани на кирилица („денсър”).

Това е раболепие и то е стигнало равнището на пароксизъм: западен критик го е похвалил, значи е хубаво! (Като четящ човек, бих ти

препоръчал книгата на Даниел Бел „Културните противоречия на капитализма”; дали ще приемеш нейното верую, си е твоя воля, но поне ще те наведе на „странни” мисли, обещавам ти...).

И защото западните критици не нахвалват обилно нашето изкуство, ти го виждаш „в трагичен вид”... В „Дневник на писателя” Достоевски много добре говори за това като за механизъм на свръхкомпенсация (той го нарича „отражение на идеите”). Но ти няма да вземеш да четеш такива старомодни писачи като Фьодор Михайлович, нали, Антония! Ти си модерна жена. И сигурно отвисоко плюнеш „Перла” и Паулу Коелю. (Това, ведно с попфолка, са двете възлюбени мишени на почти целия Съюз на българските писатели, втората – очевидно заради завист по недостижимите тиражи и продажби; но кажи, за Бога, защо у нас не може да се стъмки сериал на равнището на „Перла” и къде е нашият „скромнен” Паулу Коелю?)

А аз не гледам телевизия близо 8 години, почти не ходя по изложби. Скучно ми е, дори по-страшно: усеждам се манипулиран.

Защо да противопоставяме класическо на модерно? И нима под „модерно” трябва да разбирам само споменатите по-горе пишман „инсталации”, „конструкции” и пр. (не отричам, че и там може да се случат фини художествени изделия, но само там ли?)!

Старомодно ли е, Антония, да се рисува с класическо изаящество? Или всеки, който не може да нарисова един свестен портрет, ще си вири носа като дадаист, абстракционист, кубист и пр.? Ами че дори Пикасо, преди да поеме по този път, е живописвал с виртуозна класицистичност. А сега започват от края (каква оксиморон, а: „започвам от края”!). Защото изкуството се е превърнало от поле (за въплъщение) на невъзможното в поле (за въплъщение) на

неможенето. Това, което не умея, не го умея художествено! (Няма да е зле авангардните живописци да се поучат от модерния балет: обучението започва с класическите па-дьо-дьо, па-дьо-троа и арабеск, и едва тогава се надгражда новаторството.)

Примерът е банален, но на право крещи да бъде повторен: Как си представяш оперен певец, който няма слух (пее фалшиво) и няма поставен хубав глас? Невъзможно, нали? Но бъка от точно такива художници! И дори професори по изобразително изкуство! Ти гостопримстваш проектите на някои от тях. Абсурд, който се приема за... модерен подход? (Вероятно и операта не е довод за теб, защото тя е демоден и няма нищо „пост-”... но.) Аз не отричам нуждата творецът да е „в крак с времето”; като поет и аз експериментирам. Но преди това овладях азбуката, словника и правописа.

Гореупоменатият Достоевски няма ни една натуралистична сцена, но според теб аз трябва да съм ретроград, щом смятам, че „Братя Карамазови” е неизмеримо по-високо от всички писания на прехваления Чарлз Буковски, и с това дърпам изкуството към вегетиране. Изкуството си вегетира и без мен, Антония, не е нужна моята намеса.

Аз съм свободен в избора си и във вкуса си. Свободни ли са обаче хора (между другото, като теб), които вадят хляба си с уреждане на артпроекти, субсидирани от ЕС? За каква независимост иде реч?!

Ако сме истински културни люде, не бива да боледуваме от „толерантностна недостатъчност”. Аз мога с ръка на сърце да кажа, че и двамата сме прави – всеки посвоему.

И никога не съм скъсвал с приятелите си само защото сме на различно мнение. Напротив, различните мнения рисуват един пъстър свят. Не ми се живее в сивота. Май ти искаш да ме зачеркнеш от списъка с приятели, а прехвърляш галантно желанието си на мен. В случая отказвам да съм кавалер.

(Следва)

ХУМОРЪТ НЕ Е СМЕШНА РАБОТА

социална действителност:

Ако искаш да си повишен,
винаги бъди снишен!

Остросоциална сила притежават и епиграми като „Вопъл” и „Коледни добавки”, както и „Завършек” и „Нова управа”:

Преходът вече завърши –
почти ни... довърши!

(„Завършек”)

Един от основните проблеми, които занимават Александър Йотов това е несъответствието между възможности и желания. Този синдром всякога е бил валиден за българското общество и продължава да бъде. Хора без качества непрестанно се стремят към високи постове, без да се запитват дали имат качества за това. И най-важното е, че много често успяват. На тази тема са посветени епиграми като „Научни звания”, „Учение и дръзновение”,

„Водачи”, „Кадър”, „Според политсезона” и някои други:

И тоз номенклатурен
от кого ли е турен?!

(„Кадър”)

С тази тема е свързан и проблемът за съдбата на скромните и талантливите, които стоят в миманса, защото нямат здрави лакти, не са нахални и арогантни и не могат безогледно да подбират средства за социално издигане. За това става въпрос в „Пътят към славата”, „Към образованите”, „Наш тертип” и други:

Колкото и да се ежите,
винаги на мода са невежите!

(„Към образованите”)

Много свежи са епиграмите, свързани с жените: „За жените”, „Елитна дама”, „Младост минава”:

Тя беше оборотна,
мина време, кротна!

Естествено е писателската тема да е важна за всеки човек на перото. Александър Йотов не прави изключение в книгата си. Сполучливи епиграми по темата са „Творческа”, „Писателска”, „По Чинтулов”, „Плодовит автор”, „На една поетеса”, „Истината”, „За празнословие”, „Литературна антология” и още няколко: *Чета го и даже не мигам, и аз ли така ще изкукуригам!?* („Творческа”)

Семейните и любовни отношения винаги са били повод за шегички и присмех на хумористите. Александър Йотов също има епиграми по темата: „Трета възраст”, „За семейните отношения”, „На години”, „Плащане в натура”:

Бяхме млади, любими и
дейни,

сега сме само семейни!

В тези епиграми няма сексуална

Спомням си игра такава:

„Оле, затвори очички...”

Днес играта продължава,

а участници сме всички!

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ:

Иван Овчаров – главен редактор

Ванилин Гавраилов, Веселина Цанкова, Ангел Дюлгеров, Станка Бонева, Симеон Илиев

Ръкописи не се рецензират и не се връщат.

Хонорари се изплащат последните четвъртък и петък на месеца от 14 до 16 часа.

Издателство МС ООД, Печат: Позвънците АД

месечно издание

Култура, Изкуство, Литература

ISSN 1310-120X

адрес на редакцията: 9000 Варна, ул. „Крале Марко” 11,
тел.: 052/733 265; 0885 210 890; 052/639 374

e-mail: kil2009@abv.bg

www.kilittera.ning.com

Издава се с финансовата подкрепа на Община Варна